CONSTITUÏM

EL DEBAT DE LES IDEES: UNA PROPOSTA DE CONSTITUCIÓ COM A EINA DE REFLEXIÓ

Barcelona, 11 de maig de 2016

PRÒLEG

A l'hora de publicar aquest text, hem de dir qui som, com ho hem fet i què hem pretès.

Som disset persones que no ens coneixíem prèviament i que vàrem coincidir, casualment, a l'acte del 31 de gener del 2015 a l'Ateneu Barcelonès amb motiu de la presentació de dos projectes constitucionals. Tenim diferents ideologies, professions, molt diverses edats i una procedència territorial de nord a sud del país. L'únic nexe comú: la voluntat d'una República avançada en una Catalunya independent.

Hem esmerçat més de 2.600 hores en reunions conjuntes de grup i plenaris. Hem estudiat individualment i hem treballat junts, durant quinze mesos, sense demanar –ni voler– cap tipus de subvenció, ni d'ajut econòmic. Absolutament res de ningú, ni del sector públic, ni del privat. En altres paraules, hem treballat completament *gratia et amore*. Com a voluntaris. I ho hem fet així per garantir-nos la independència del lliure pensament i evitar-nos qualsevol tipus de pressió o influència. Ho hem aconseguit.

Hem tingut en compte les més de 3.400 aportacions que la ciutadania ens ha fet a mans mitjançant Internet, i moltes altres que ens han fet arribar a través de fòrums diversos celebrats arreu del país.

Hem fet un text constitucional articulat, perquè facilita el debat entre els ciutadans, la interpel·lació i la provocació. Perquè dóna idees i incita a pensar i reflexionar, fa veure els pros i els contres, i també motiva preguntes per a experts. I, en qualsevol cas, perquè sempre és més fàcil opinar i debatre sobre un text articulat i treballat que no pas amb un full en blanc.

Però no és la Constitució. És una constitució com a eina de debat. Una constitució com a eina per al procés constituent, on tothom hi és convidat. És un text, per tant, que ha de ser criticat i, si s'escau, trinxat. Un text que és una aportació més damunt la taula per aconseguir la Constitució transversal i per a tothom que uns i altres volem.

Barcelona,11 de maig del 2016

PREÀMBUL

Catalunya, nació riberenca de la Mediterrània, hereva de cultures mil·lenàries i de tradició humanística; amb identitat, llengua i cultura pròpies; pionera de l'activitat parlamentària com a font de llei i origen de la relació respectuosa entre persones i nacions, amb institucions i normes històricament reconegudes, com la de Pau i Treva; solidària dels principis de l'Europa democràtica i social; terra sempre oberta i d'acollida; emprenedora i plenament conscient de la necessitat de preservar, com a patrimoni de la humanitat, els béns de la natura i els seus éssers vivents, d'acord amb els principis ètics de la Carta de la Terra, ha decidit, amb plena llibertat, civilitat i radicalitat democràtica, endegar un nou camí.

Un nou camí que l'enllaça indefectiblement amb la seva història i la projecta cap un futur en què la defensa dels drets i llibertats, reconeguts a la Declaració Universal dels Drets Humans, la plena consideració de la voluntat democràtica dels seus ciutadans i la fraternitat i harmonia amb la resta de nacions hauran de ser els pilars fonamentals de progrés i d'evolució personal, cultural, científica, econòmica i social.

En conseqüència, sabedors que tots els pobles necessiten la convivència entre iguals, la pau i l'estima a les persones i territoris que els configuren, i que cap evolució no és possible sense el ple acatament de la voluntat popular, nosaltres, els ciutadans de Catalunya, ens declarem com a nació de pau i ens postulem com a defensors insubornables dels drets humans, de la diversitat enriquidora, de la democràcia directa, participativa i contestatària, i de la ciència, la cultura i l'economia al servei incontestable de les persones, on ningú no domini ningú, i on l'economia i l'acció política preservin, en tot moment, l'equilibri ecològic i natural per a les generacions futures.

És per això que promulguem aquesta Constitució.

TÍTOL PRELIMINAR. DISPOSICIONS FUNDACIONALS

Article 1. Catalunya

1. Catalunya es constitueix en Estat lliure, sobirà, democràtic, social, ecològic i de drets i té com a valors inspiradors i fonamentals la dignitat de l'ésser humà, la llibertat, la democràcia, la igualtat, el pluralisme, la pau, la justícia, la solidaritat, la cohesió social, l'equitat de gènere, la protecció de les minories i la sostenibilitat.

2. La sobirania rau en el poble de Catalunya i és en nom del poble i per al poble que s'exerceixen totes les funcions de l'Estat.

3. El poble català i els seus territoris configuren la Catalunya actual.

Article 2. Forma política de l'Estat

La forma política i jurídica d'organització de l'Estat és la república ciutadana i participativa.

Article 3. Llengües

1. El català és la llengua nacional i oficial de Catalunya. Tots els catalans l'han de conèixer i tenen el dret d'usar-la. Les institucions públiques n'han de preservar la vitalitat i promoure, protegir i desenvolupar-ne l'ús en tots els àmbits i sectors.

2. Es reconeix a la llengua castellana un estatus jurídic especial, com a patrimoni cultural i de cohesió que cal respectar, garantir i protegir.

3. La llengua occitana, denominada aranès a l'Aran, és la llengua d'aquest territori i és oficial a Catalunya en els termes que determina la llei.

[Concordança art. 50 i DT 1a]

Article 4. Símbols nacionals

1. La bandera de Catalunya és la tradicional de quatre barres vermelles en fons groc i ha d'ésser present als edificis públics i en els actes oficials.

2. La festa de Catalunya és la Diada de l'Onze de Setembre.

3. L'himne de Catalunya és "Els segadors".

4. Les diverses expressions del marc simbòlic de Catalunya i el seu ordre protocol·lari s'han de regular per llei.

Article 5. Capitalitat

1. La capital de Catalunya és la ciutat de Barcelona.

2. Totes les institucions de la República exerceixen llurs funcions d'acord amb els principis de proximitat i descentralització.

Article 6. L'Aran

1. Catalunya reconeix l'Aran com una realitat occitana dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística, defensada pels aranesos al llarg dels segles.

2. La República respecta i empara aquesta singularitat de l'Aran com a entitat nacional singular dins de Catalunya, la qual és objecte d'una particular protecció per mitjà d'un règim jurídic especial.

3. Es reconeix al poble aranès el seu dret a la lliure determinació.

Article 7. Territoris amb vincles històrics, lingüístics i culturals

1. La República ha de promoure la comunicació, l'intercanvi cultural i la cooperació amb els territoris que tenen vincles històrics, lingüístics i culturals amb Catalunya.

2. Es poden subscriure, amb els territoris esmentats, convenis, tractats i altres instruments de col·laboració internacional en tots els àmbits, que poden incloure la creació d'organismes comuns.

Article 8. Comunitats catalanes a l'exterior

1. La República ha de fomentar els vincles socials, econòmics i culturals amb les comunitats catalanes a l'exterior i els ha de prestar l'assistència necessària.

2. Amb aquest propòsit, es poden formalitzar acords de cooperació amb les institucions públiques i privades dels estats on es troben les comunitats catalanes a l'exterior i subscriure-hi convenis i tractats internacionals.

Article 9. La llei, el seu respecte i les seves garanties

1. Tota la ciutadania i les institucions de la República han de respectar i donar compliment a la Constitució i a la resta de l'ordenament jurídic, com a valor fonamental de convivència i pau social.

2. La Constitució garanteix els principis de legalitat, jerarquia normativa, la publicitat de les normes, la irretroactivitat de les disposicions sancionadores no favorables

o restrictives de drets individuals o col·lectius, la seguretat jurídica i la responsabilitat en l'exercici de les funcions públiques.

Article 10. Protecció contra l'arbitrarietat i defensa de la bona fe

Tota persona té dret a ser tractada per les institucions de la República sense arbitrarietat i d'acord amb el principi de bona fe.

TÍTOL PRIMER. DRETS I LLIBERTATS

CAPÍTOL 1. Drets i llibertats fonamentals

SECCIÓ 1. Drets i llibertats individuals

Article 11. Dignitat i integritat humana

1. La dignitat humana és inviolable i totes les institucions públiques l'han de respectar i protegir. Totes les persones tenen el dret de viure i morir amb dignitat.

2. Tota persona té dret a la vida i ningú no pot ésser condemnat a la pena de mort.

3. Tot ésser humà té dret a la integritat física i psíquica.

4. Ningú no pot ésser sotmès a tortura ni a penes o tractes inhumans o degradants.

5. Ningú no pot ésser sotmès a esclavitud o servitud o ésser constret a fer un treball forçat.

6. Les institucions públiques han de promoure que tota persona en situació de necessitat o risc d'exclusió social gaudeixi de les condicions necessàries que li permetin desenvolupar una vida digna.

Article 12. Igualtat i no discriminació

1. Totes les persones són iguals davant la llei.

2. Ningú no pot ésser discriminat per raó de sexe, ètnia, origen, llengua, creences, diversitat física, psíquica o ideològica, edat, característiques genètiques, pertinença a una minoria nacional, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

3. Les institucions de la República han de promoure les condicions necessàries per tal que la igualtat i la llibertat de les persones i dels grups en què s'integren siguin reals i

efectives; remoure els obstacles de tot tipus que limitin de fet el gaudiment dels esmentats drets; introduir polítiques diferenciadores que compensin situacions discriminatòries estructurals, i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.

Article 13. Nacionalitat

1. La nacionalitat catalana s'adquireix, es conserva i es perd d'acord amb el que estableixi la llei. Es pot adquirir per naixement, filiació, adopció, matrimoni, residència o bé per opció.

2. Els catalans d'origen no poden ser privats en cap cas de la seva nacionalitat.

3. La República pot concertar tractats o convenis de doble nacionalitat amb tots els estats que reconeguin el principi de reciprocitat. En aquests estats, els catalans es poden naturalitzar sense perdre la seva nacionalitat d'origen.

4. Els ciutadans d'altres estats que tinguin nexes culturals i lingüístics comuns amb Catalunya poden optar per la nacionalitat catalana sense haver de renunciar a la seva nacionalitat, encara que el principi de reciprocitat no es reconegui en el seu Estat.

[Concordança DT 2a]

Article 14. Majoria d'edat

Els catalans assoleixen la majoria d'edat als divuit anys.

Article 15. Llibertat de residència i lliure circulació

1. Els catalans tenen dret a escollir on fixar la seva residència i a circular lliurement per Catalunya. Aquest dret només pot ser restringit temporalment en situacions de greu risc o perill col·lectiu, de catàstrofes i de calamitats públiques que determina la llei.

2. Els catalans tenen dret a entrar i sortir lliurement del país en els termes que estableixi la llei, sense que puguin ser objecte de cap tipus de discriminació.

Article 16. Protecció contra l'expulsió i l'extradició

1. Els catalans no poden ser expulsats del país i no poden ser traslladats, deportats o extradits a una autoritat estrangera sense el seu permís.

2. L'extradició només es concedeix en virtut de tractat internacional o de llei, i cap català mai no pot ser expulsat o extradit a un país on corri el risc de ser sotmès a tortura o a qualsevol altre tipus de pena o tracte inhumà o degradant.

Article 17. Drets i obligacions dels estrangers

1. Els estrangers tenen dret a entrar a Catalunya, circular-hi i fixar-hi la seva residència en els termes que estableixin les lleis i els tractats internacionals.

2. Els estrangers a Catalunya tenen l'obligació de respectar la Constitució i les lleis de la República.

3. La llei determina les llibertats públiques de què gaudeixen els estrangers i els drets de participació que poden exercir. En aplicació del criteri de reciprocitat, poden participar en l'elecció de càrrecs públics d'àmbit local.

4. Els estrangers només poden ser extradits en compliment d'un tractat o llei que reconegui el principi de reciprocitat. En cap cas no poden ser expulsats o extradits a un país on corrin el risc de ser sotmesos a tortura o a qualsevol altre tipus de pena o tracte inhumà o degradant.

Article 18. Dret d'asil

1. Es reconeix el dret d'asil a les persones que siguin considerades perseguits polítics.

2. No poden invocar aquest dret les persones que entrin al país des d'un tercer estat on està assegurada l'aplicació de la Convenció Internacional sobre l'Estatut dels Refugiats i el Conveni per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals.

3. Per llei es determina en cada moment la llista dels Estats en els quals es valora que està garantida la no-existència de persecucions polítiques ni càstigs o tractes inhumans o degradants. S'entén que un estranger que prové d'un d'aquests Estats no és perseguit llevat que ho fonamenti en fets que ho contradiguin.

4. L'execució de les mesures que donin per acabada la situació de residència al país en no complir-se els requisits de l'asil només pot ser suspesa per un tribunal si hi ha seriosos dubtes sobre el respecte a les garanties jurídiques del procediment. La llei estableix el procediment i les garanties d'aquestes mesures.

5. La República ha de complir la Convenció Internacional sobre l'Estatut dels Refugiats i el Conveni per a la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals a l'hora d'examinar la competència de les sol·licituds d'asil i el reconeixement recíproc de les decisions d'asil.

6. Els refugiats no poden ser expulsats o extradits a un país on siguin perseguits i lliurats a les autoritats d'aquest país.

Article 19. Llibertat religiosa

1. Es garanteix la llibertat de pensament, religiosa i de culte. Les seves manifestacions només tenen com a límit el respecte a la llei.

2. Cap religió no té caràcter oficial. En conseqüència, qualsevol col·laboració o ajut entre la República i les diverses confessions religioses s'estableix per la funció que aquestes desenvolupen, en igualtat de condicions, segons determina la llei.

Article 20. Llibertat personal i seguretat

1. Llibertat i seguretat. Tothom té dret a la llibertat i a la seguretat. Ningú no pot ser privat de llibertat ni se li pot restringir, si no és en els casos i els procediments establerts per llei, i sempre respectant els principis d'idoneïtat, necessitat i proporcionalitat.

2. Identificació i retenció. Tota persona a qui l'autoritat pública competent sol·liciti la identificació ha de ser informada de manera immediata i comprensible de les raons de la sol·licitud esmentada. Si no en fos possible la identificació per qualsevol mitjà, o bé la persona es negués a identificar-se, els agents de l'autoritat pública competent poden requerir-la a acompanyar-los a les dependències policials més properes, només als efectes de permetre'n la identificació i durant el temps absolutament imprescindible. La retenció mai no podrà ultrapassar les tres hores. Els mecanismes necessaris per permetre el control i la investigació de les retencions efectuades en tot lloc i moment i les seves circumstàncies, ja sigui per part de l'autoritat judicial, del Fiscal o de la Sindicatura de Greuges, s'estableixen per llei. Aquests mecanismes han de reflectir fidelment el temps de retenció, la causa, la identitat dels agents actuants i qualsevol altra circumstància que pugui ser considerada rellevant. En el cas que la persona retinguda passés a la condició de detinguda, se li ha de comunicar de manera immediata.

3. Detenció. La detenció preventiva té com a única finalitat la persecució d'accions o omissions amb transcendència penal. Ha de durar el temps estrictament necessari i mai no pot ultrapassar les vint-i-quatre hores, incloent-hi el temps de retenció. El termini màxim de vint-i-quatre hores es pot perllongar fins les setanta-dues hores en els casos de terrorisme o pertinença a bandes armades. Transcorreguts aquests terminis, la persona ha de ser posada en llibertat o a disposició de l'autoritat judicial.

4. Drets del detingut. Tota persona detinguda té garantits els drets establerts per la llei i, en qualsevol cas, els següents:

a) Ser informada per escrit dels motius de la seva detenció i de tots els seus drets, amb un llenguatge que sigui comprensible i que resulti accessible d'acord amb l'edat de la persona destinatària, grau de maduresa, discapacitat o qualsevol altra circumstància personal que pugui afectar la seva capacitat de comprensió.
b) Guardar silenci i no prestar declaració, si no ho desitja, i no contestar alguna o algunes de les preguntes que se li formulin.
c) No declarar contra ella mateixa i no declarar-se culpable. En cap cas la confessió no ha de respondre a un acte de coacció, compulsió o intimidació. Les proves obtingudes conculcant directament o indirecta els drets fonamentals són nul·les i no produeixen cap efecte.
d) Rebre l'assistència per part d'un lletrat, tant en les diligències policials com les judicials, i poder-s'hi comunicar i entrevistar reservadament abans de declarar, llevat dels casos legalment establerts.
e) Comunicar a un familiar o persona de la seva elecció, de manera immediata, el fet de la detenció i el lloc on es troba. Els estrangers tenen dret a que la comunicació s'adreci a l'oficina consular del seu país.
f) Comunicar-se telefònicament, de manera immediata, amb un tercer de la seva elecció, en els termes que determina la llei.
g) Ser reconeguda per un metge dependent de les administracions públiques.
h) Ser assistida per un intèrpret, en cas que no parli o no comprengui el català.

5. Presó provisional. La presó provisional té com a finalitat garantir la presència al judici de la persona investigada o evitar la comissió de nous delictes o l'alteració, ocultació o destrucció de proves. Per decretar-la cal ponderar especialment les circumstàncies personals del processat i el caràcter del delicte, juntament amb la finalitat de la mesura. Només pot dictar-la una autoritat judicial de manera motivada, en aquells supòsits en què no es puguin adoptar altres mesures idònies menys restrictives per garantir-ne la finalitat. S'estableix per llei, de manera proporcional, la durada màxima de la presó provisional, d'acord especialment amb les penes previstes per al delicte que s'imputa i amb el caràcter d'aquest delicte. El temps de presó provisional s'abona al del compliment de la pena privativa de llibertat.

6. Detenció i presó preventiva. La detenció i la presó preventiva s'han de practicar de la manera que menys perjudiquin

la persona, la seva reputació i el seu patrimoni, protegint-ne la privacitat, imatge i honorabilitat, i amb respecte a la llibertat d'informació.

7. Pena de presó. La condemna a una pena privativa de llibertat només es pot executar en virtut de sentència ferma, dictada de manera motivada i d'acord amb les lleis penals. La persona privada de llibertat té dret al lliure desenvolupament integral de la seva personalitat, a un treball remunerat i als beneficis corresponents del sistema de protecció social, com també a l'accés a la cultura. Manté tots els drets fonamentals que no siguin expressament limitats per la sentència condemnatòria, el sentit de la pena o les lleis.

8. Internament no voluntari. L'internament no voluntari en un centre assistencial només està permès en el casos establerts per la llei i d'acord amb les garanties i procediments legals. L'internament no voluntari requereix l'autorització judicial prèvia, sigui quina sigui l'edat de la persona que s'interna. En cas de risc immediat i greu per a la salut de la persona o per a la salut pública, l'internament s'ha d'acordar de manera immediata, si escau. La direcció del centre assistencial ha d'informar trimestralment l'autoritat judicial sobre la situació de la persona internada, per tal de revisar la necessitat de la mesura.

Article 21. *Habeas corpus*

1. Es garanteix a tota persona privada o restringida de llibertat de manera il·legal el dret d'exigir la seva immediata posada a disposició de l'autoritat judicial.

2. Pot instar el procediment d'*habeas corpus*, a més de la persona interessada, qualsevol persona física o jurídica amb interès legítim que tingui coneixement de l'esmentada situació. L'autoritat judicial ha d'incoar el procediment quan hi hagi un indici d'il·legalitat en la privació o restricció de llibertat, amb independència de quan hagi tingut lloc i de la seva motivació.

Article 22. Protecció de l'esfera privada

1. Tota persona té garantit el dret que la seva privacitat, imatge i honorabilitat siguin respectades i protegides en qualsevol àmbit.

2. La República ha de garantir i protegir l'ús de les dades personals per tal que es respectin la privacitat, la pròpia imatge, l'honorabilitat i tots els altres drets de la persona.

Article 23. Inviolabilitat de domicili i secret de les comunicacions personals

1. El domicili es inviolable. Només es pot entrar i escorcollar un domicili en compliment d'una resolució judicial motivada o quan es disposi del consentiment de la persona titular, llevat que s'estigui cometent un delicte flagrant.

2. Es garanteix el secret de les comunicacions personals i confidencials de tot tipus, llevat que es dicti una resolució judicial motivada autoritzant-ne la intervenció.

3. Les comunicacions interceptades judicialment restaran sempre secretes en tot allò que no tingui relació amb la qualificació penal que l'ha motivada. La llei estableix les sancions per als casos en què es revelin aquestes comunicacions secretes.

4. Només per llei, i per als supòsits de terrorisme i pertinença a bandes armades, es pot regular la suspensió individual del dret a la inviolabilitat del domicili i al secret de les comunicacions. S'ha de garantir en tot cas el control parlamentari i judicial d'aquestes suspensions de drets i la responsabilitat de tot aquell que faci un ús injustificat o un mal ús de l'aplicació de la llei.

Article 24. Llibertat d'expressió i informació

1. Totes les persones tenen dret a expressar i difondre amb llibertat les seves opinions per qualsevol mitjà.

2. Tothom té dret a rebre informació lliure, contrastada i veraç a través dels mitjans de comunicació, públics i privats. Els mitjans de comunicació de titularitat pública han de garantir la pluralitat.

3. La llibertat de premsa, a través de qualsevol de les formes de difusió i informació, està garantida i és obligació de les institucions públiques promoure les condicions per fer-la efectiva.

4. Es reconeix el dret dels professionals del periodisme a la clàusula de consciència i al secret professional, sense més limitació que les responsabilitats civils i penals que se'n derivin.

5. La llei regula l'organització i el control democràtic i ciutadà dels mitjans de comunicació de titularitat pública i garanteix el seu accés a tothom, sense discriminacions de cap mena.

6. Aquestes llibertats i drets tenen els seus límits en la legítima protecció dels menors i dels drets fonamentals de la

persona, especialment el dret a la privacitat, a la pròpia imatge i honorabilitat i a la protecció de les dades personals.

7. L'exercici d'aquests drets no pot ser restringit per cap tipus de censura.

8. Només per resolució judicial motivada es pot acordar la prohibició de difondre una informació o publicació, o bé la seva retirada immediata.

Article 25. Drets a la protecció judicial

1. Tothom té dret a obtenir la tutela judicial efectiva en l'exercici dels seus drets i interessos legítims, sense que en cap cas no hi pugui haver indefensió.

2. Tothom té dret:

a) A ser jutjat davant l'òrgan judicial predeterminat per la llei que sigui competent, independent i imparcial.
b) A la defensa i assistència lletrada que lliurement es designi o sol·licitar assistència jurídica gratuïta.
c) A ser escoltat davant els jutjats i tribunals i a rebre un tracte equitatiu i just.
d) A un procés públic amb totes les garanties, que sigui jutjat en un termini raonable sense retards indeguts.
e) A utilitzar els mitjans probatoris pertinents i necessaris per a la defensa pròpia.
f) En l'àmbit penal, a banda del que estableix l'article 20.4 per als casos de detenció, tothom té dret a ser informat de manera detallada i senzilla de les acusacions que se li formulen i dels canvis rellevants que s'esdevinguin al llarg de la investigació.
g) A poder examinar les actuacions amb temps suficient i abans que es prengui declaració.
h) A comunicar-se i entrevistar-se reservadament amb la seva defensa durant tot el procés. Aquestes comunicacions tenen caràcter confidencial, amb els límits establerts legalment.
i) A la presumpció d'innocència, mentre no es demostri la seva culpabilitat en sentència ferma condemnatòria.

3. La llei regula els casos en els quals, per raó de matrimoni o relació anàloga d'afectivitat, de parentiu, o per subjecció al secret professional, hom no està obligat a declarar respecte de fets presumptament delictius.

4. Ningú no pot ser condemnat o sancionat per accions o omissions que en el moment d'efectuar-se no constitueixin delicte o infracció administrativa, segons la legislació vigent en aquell moment.

5. Ningú no pot ser condemnat ni sancionat més d'una vegada per la mateixa acció o omissió.

6. Cap pena o mesura de seguretat no pot ser perpètua i mai no pot consistir en treballs forçats.

7. Les penes privatives de llibertat i les mesures de seguretat tenen com a finalitat fonamental la reinserció social.

Article 26. Dret a constituir-se en parella

1. Totes les persones tenen el dret de contreure matrimoni o altrament constituir-se en parella amb plena igualtat jurídica, amb independència de l'orientació sexual o la identitat de gènere.

2. La llei ha de regular les formes de matrimoni i el seu contingut; la jurisdicció de la República es pronuncia respecte de la nul·litat, el divorci o la separació matrimonial.

3. Les institucions públiques regulen i protegeixen les relacions estables de parella, amb independència de l'orientació sexual o la identitat de gènere.

Article 27. Les famílies

La República ha de:

1. Protegir les famílies, en qualsevol de les seves formes, com a mitjà per al lliure desenvolupament personal dels seus membres, d'acord amb la llei.
2. Protegir especialment el nivell d'ingressos de les persones que tinguin cura de membres de la família que en són dependents.
3. Promoure la conciliació de la vida familiar i laboral efectiva, per tal d'optimitzar la qualitat de vida de tots els membres de la família, entesa com la satisfacció de les seves necessitats bàsiques de salut i autonomia crítica.
4. Garantir la igualtat d'oportunitats laborals i promoure la distribució equitativa de les tasques domèstiques entre els membres de la família, per tal d'evitar qualsevol tipus de discriminació.
5. Actuar contra totes les formes de violència domèstica i de gènere de manera integral i efectiva.

Article 28. Drets dels menors

1. És responsabilitat de les mares, els pares i els tutors tenir cura del creixement i desenvolupament personal i integral dels menors fins a la seva majoria d'edat, amb totalitat de drets i amb la finalitat que el menor mateix, quan arribi el moment,

pugui garantir-se la pròpia qualitat de vida i contribuir a la de la comunitat on visqui.

2. Les institucions públiques són responsables subsidiàries del creixement i desenvolupament dels menors, d'acord amb els paràmetres de la qualitat de vida que cal garantir amb una assignació pressupostària prioritària i suficient, i amb respecte pel principi de protecció de l'interès superior del menor.

3. La persona menor d'edat, d'acord amb la seva edat i capacitat natural i, en tot cas, si ha complert dotze anys, té dret a ésser informada i escoltada abans que es pregui una decisió que afecti directament la seva esfera personal o patrimonial.

4. Els menors d'edat, i en especial els infants, gaudeixen de la protecció prevista en els tractats internacionals que vetllen pels seus drets.

SECCIÓ 2. Drets i llibertats col·lectives

Article 29. Drets de participació ciutadana

1. Es garanteixen els drets de participació dels ciutadans, per protegir la lliure formació de la seva opinió i l'expressió legítima de la seva voluntat.

2. Els ciutadans tenen dret:

a) A participar en condicions d'igualtat en els afers públics, de manera directa o bé per mitjà de representants lliurement elegits mitjançant el vot secret en eleccions periòdiques per sufragi universal.
b) A presentar-se com a candidats a tots els càrrecs polítics i representatius en igualtat de condicions i amb els requisits que estableixi la llei.
c) A participar, directament o per mitjà d'entitats associatives, en el procés d'elaboració de les lleis del Parlament, mitjançant un procediment àgil i efectiu.
d) A promoure eleccions revocatòries de càrrecs electes, iniciatives legislatives populars i la convocatòria de referèndums d'iniciativa ciutadana, en la forma i amb les condicions que es regulen a l'article 133 i al títol setè, capítol 1 de la Constitució.

3. La llei de participació ciutadana regula l'exercici d'aquests drets i estableix els casos en què els estrangers residents legalment al país hi poden participar.

4. Els partits polítics contribueixen a formar l'opinió i la voluntat populars.

Article 30. Dret de petició

1. Tothom té el dret d'adreçar peticions individuals o col·lectives a les institucions de la República, sense que això li pugui comportar cap tipus de perjudici. La llei ha d'establir les condicions d'exercici i els efectes d'aquest dret.

2. Les autoritats resten obligades a estudiar les peticions rebudes i a donar-los resposta motivada dins el termini que s'estableixi legalment.

Article 31. Dret de reunió

1. Es reconeix i garanteix el dret i la llibertat de reunió.

2. Tota persona té dret a organitzar reunions pacífiques i té llibertat per prendre'n part, en els termes que estableix la llei.

3. Les reunions en espais públics precisen d'una comunicació prèvia a l'òrgan competent, que ha de garantir-ne el desenvolupament. Només es poden prohibir si es té constància de motius fonamentats d'alteració de la pau ciutadana que posin en perill persones o béns que cal protegir.

Article 32. Dret d'associació

1. Es reconeixen i garanteixen el dret i la llibertat d'associació.

2. Tota persona té dret a crear associacions, entitats, agrupacions gremials o professionals, a adherir-s'hi, a pertànyer-hi i a participar en les seves activitats, en els termes que estableixi la llei. Els seus estatuts han de recollir fins democràtics i legítims.

3. Ningú no pot ser obligat a adherir-se o a pertànyer a qualsevol associació, entitat o agrupació gremial o professional.

4. Són il·legals les que persegueixin finalitats delictives o facin servir mitjans delictius i queden prohibides les que no respectin els valors i principis de la República.

5. Només poden ser dissoltes o se'n pot suspendre les activitats per una resolució judicial motivada.

Article 33. Dret de fundació

1. Es reconeix i garanteix el dret i llibertat de fundació per a finalitats d'interès general, social, científic, cultural o artístic, en els termes que estableix la llei.

2. És d'aplicació a les fundacions el que es preveu a l'article anterior per a les associacions, entitats i agrupacions gremials o professionals.

SECCIÓ 3. Drets socials

Article 34. Dret a la propietat privada

1. Es reconeix i garanteix el dret a la propietat privada i a l'herència.

2. La titularitat d'aquests drets està limitada pel compliment dels deures inherents a la seva funció social en benefici del bé comú.

3. En cas d'utilitat o necessitat pública justificada, l'administració podrà expropiar o restringir el dret de propietat i ús que equivalgui a una expropiació si es compensa plenament i es garanteix una indemnització equitativa, en els termes que estableix la llei.

Article 35. Dret a un habitatge digne

1. Els catalans tenen dret a assolir un habitatge digne, d'acord amb els seus mitjans.

2. Les institucions públiques han de facilitar l'accés a l'habitatge mitjançant la generació i utilització del sòl, impedint-ne l'especulació, i la promoció d'habitatge públic i d'habitatge protegit, amb una atenció especial per als col·lectius més necessitats.

3. La ciutadania ha de participar en les plusvàlues que generi l'actuació urbanística dels ens públics.

Article 36. Dret a la sanitat pública

1. Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat i gratuïtat als serveis de salut pública, en els termes que estableix la llei.

2. La República ha de garantir la qualitat del servei públic de salut; per assolir-la cal, entre d'altres objectius:

a) Respectar les preferències dels usuaris de la sanitat pública pel que fa a l'elecció de metge i de centre de salut, en els termes i les condicions que estableix la llei.
b) Oferir una atenció mèdica integrativa i coordinada dels diversos professionals dels serveis de salut pública.
c) Organitzar adequadament el personal sanitari per tal que dediqui el temps suficient a cada visita o consulta.

Article 37. Drets sobre la protecció de la salut

1. Es reconeix el dret de totes les persones, en relació amb els serveis públics i privats de sanitat:

a) A rebre educació sobre com tenir cura de la pròpia salut i la de les persones al seu càrrec.
b) A ser informades i escoltades sobre els serveis a què poden accedir i els requisits necessaris per usar-los, i sobre els tractaments mèdics i llurs riscos, abans que siguin aplicats.
c) A la seva autonomia de decisió i de consentiment per a qualsevol intervenció.
d) A accedir a la història clínica pròpia des de qualsevol centre sanitari.
e) A la confidencialitat de les dades relatives a la pròpia salut.
f) Als altres drets que estableixi la llei.

2. Per assolir la salut de la ciutadania, cal fomentar la medicina preventiva i uns hàbits saludables de vida, com ara una alimentació adequada, l'exercici físic i la pràctica de l'esport.

3. Cal garantir la salut reproductiva pel que fa al benestar físic, mental i social en la planificació familiar, la gestació i el part.

4. La donació d'òrgans, teixits i cèl·lules es regula per una llei de trasplantaments. No està permès el comerç amb òrgans humans.

5. Totes les persones tenen dret a viure amb dignitat el procés de la mort, a rebre un tractament adequat al dolor i cures pal·liatives integrals.

6. Totes les persones tenen dret a expressar, en els termes que estableixi la llei, llur voluntat d'una manera anticipada per tal de deixar constància de les instruccions sobre les intervencions i els tractaments mèdics que puguin rebre, que han d'ésser respectades, especialment pel personal sanitari, quan no estiguin en condicions d'expressar-la personalment.

7. La llei regula les condicions, requisits i garanties per a la pràctica de l'eutanàsia, d'acord amb la voluntat lliurement expressada pel pacient.

Article 38. Drets en matèria genètica i experimentació científica

1. Es reconeix el dret de la dona a accedir, en els termes que estableixi la llei, a les tècniques de reproducció assistida, amb independència del seu estat civil i orientació sexual, i

també a rebre la informació necessària per prestar-hi el seu consentiment.

2. La llei pot regular altres formes de reproducció, d'acord amb l'interès superior del futur menor i el respecte a la dignitat de les persones.

3. La llei protegeix l'ésser humà davant els avenços científics que el puguin perjudicar en el camp de la reproducció assistida i de l'enginyeria genètica.

4. La llei regula la utilització del patrimoni genètic i embrionari de l'ésser humà, d'acord amb el principi de precaució, per tal de garantir la protecció de la dignitat humana, de la integritat física i psíquica de tothom i de la seva descendència.

5. La llei regula la utilització el patrimoni genètic i embrionari dels animals, plantes i altres organismes vius, d'acord amb el principi de precaució, per tal de garantir la protecció de l'ésser humà i del seu entorn.

6. La llei regula la investigació amb animals, plantes i altres organismes vius amb finalitats mèdiques.

Article 39. Protecció de la Seguretat Social

1. La Seguretat Social de la República ha de garantir a tots els ciutadans una assistència i unes prestacions socials suficients, en especial en casos de necessitat, que cal actualitzar periòdicament d'acord amb la riquesa que produeix anualment el país.

2. Els pressupostos anuals de la República garanteixen l'assoliment d'aquests objectius en benefici del bé comú. En qualsevol cas, tots els ingressos recaptats de les persones físiques o jurídiques amb obligació de cotitzar es destinen únicament a aquesta finalitat.

3. Aquesta assistència i prestacions socials es poden compatibilitzar, complementar i millorar per part dels ciutadans de manera particular, en els termes que estableixi la llei.

4. Les prestacions socials de tipus econòmic i de caràcter assistencial de la República no estan subjectes a tributació.

Article 40. Les pensions i altres drets de les persones grans

1. La República garanteix la suficiència econòmica de les persones grans a través de pensions adequades, equitatives i actualitzades periòdicament, d'acord amb la riquesa que produeixi anualment el país.

2. Les persones grans tenen dret a viure amb dignitat, lliures d'explotació i de maltractaments, i no poden ésser discriminades a causa de l'edat.

3. La República promou el benestar personal i familiar de les persones grans i que siguin ateses les seves necessitats de salut, habitatge, cultura i lleure.

Article 41. Drets sobre els serveis socials

1. Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a les prestacions de la xarxa de serveis socials de responsabilitat pública. Es garanteix la qualitat i la gratuïtat dels serveis socials, en els termes i condicions que estableixi la llei.

2. Tothom té dret a ésser informat sobre aquestes prestacions i a donar el consentiment per a qualsevol actuació que l'afecti personalment.

3. Les persones amb necessitats especials, amb l'objectiu de mantenir l'autonomia personal en les activitats de la vida diària, tenen dret a rebre l'atenció adequada a llur situació.

4. Les persones o les famílies que es troben en situació de pobresa tenen dret a accedir a una renda garantida de ciutadania que els asseguri els mínims d'una vida digna.

5. Es reconeix a les organitzacions del tercer sector social el dret a intervenir en la participació i la col·laboració socials.

Article 42. Drets sobre la cohesió i el benestar socials

1. La República ha de vetllar per la plena integració social, econòmica i laboral de les persones i dels col·lectius més necessitats de protecció, especialment dels que es troben en situació de pobresa i de risc d'exclusió social.

2. La República ha de fomentar la cohesió i el benestar socials, i per a això ha de:

a) Vetllar per la convivència social, cultural i religiosa entre totes les persones que convisquin al país.
b) Vetllar pel respecte a la diversitat de les seves creences i conviccions ètiques i filosòfiques.
c) Promoure les relacions interculturals per mitjà de l'impuls i la creació d'àmbits de coneixement recíproc, diàleg i mediació.
d) Garantir el reconeixement de la cultura del poble gitano, com a salvaguarda de la realitat històrica d'aquest poble.

e) Establir un règim d'acolliment de les persones immigrades per garantir el reconeixement i l'efectivitat dels seus drets i deures.

Article 43. Drets de les persones amb discapacitat

1. La República promou, protegeix i assegura a les persones amb discapacitat el gaudi ple i en condicions d'igualtat de tots els drets humans i llibertats fonamentals i promou la seva integració social, econòmica i laboral.

2. El col·lectiu de persones amb discapacitat inclou les que tenen deficiències físiques, mentals, intel·lectuals o sensorials a llarg termini que, en interactuar amb diverses barreres, poden impedir la seva participació plena i efectiva en la societat, en igualtat de condicions amb les altres persones.

3. Es reconeix a les persones amb discapacitat:

a) El respecte a la seva dignitat inherent, l'autonomia individual, incloent-hi la llibertat de prendre decisions i de fer vida independent.
b) La no-discriminació.
c) La participació i la inclusió plenes i efectives en la societat.
d) El respecte per la diferència i l'acceptació de les persones amb discapacitat com a part de la diversitat i la condició humanes.
e) La igualtat d'oportunitats.
f) L'accessibilitat.
g) La igualtat entre l'home i la dona.
h) El respecte a l'evolució de les facultats dels infants amb discapacitat i al dret de preservar la seva identitat.

SECCIÓ 4. Drets laborals i socioeconòmics

Article 44. Drets sobre el treball

1. Totes les persones tenen dret a assegurar-se uns ingressos suficients per satisfer les seves necessitats mitjançant el treball, la professió o l'activitat que triïn, en els termes que estableixi la llei.

2. La República ha d'impulsar i promoure polítiques de plena ocupació i vetllar per l'assoliment d'un lloc de treball en condicions dignes i retribució equitativa per a tots els ciutadans en funció de les seves capacitats, formació i disponibilitat.

3. Tots els treballadors tenen dret a acomplir les tasques laborals i professionals en condicions de garantia per a la seva salut, seguretat i dignitat.

4. La República ha de fomentar l'estabilitat laboral. La llei ha de garantir tots els drets laborals dels treballadors i regular l'accés al treball, la formació, la promoció professional i els sistemes de cogestió i de protecció laborals.

5. La República ha de garantir el compliment del principi d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes en l'accés a l'ocupació, en la formació, en la promoció professional, en les condicions de treball, incloent-hi la retribució, que ha de ser igual per a un treball equivalent, i en totes les altres situacions. També ha de garantir que les dones no siguin discriminades a causa d'embaràs o de maternitat.

7. Es reconeix el valor econòmic del treball de cura i atenció en l'àmbit domèstic i familiar, a l'hora de fixar les polítiques econòmiques i socials.

Article 45. Dret d'associació sindical i empresarial

1. Els treballadors i els empresaris tenen dret a crear sindicats o associacions per a la defensa de llurs interessos legítims. L'estructura interna i el funcionament hauran de ser democràtics i econòmicament finançats pels seus membres.

2. Tota persona és lliure de pertànyer a un sindicat o associació empresarial i participar en les seves activitats.

3. Les organitzacions sindicals i empresarials tenen dret a complir les seves funcions en els àmbits de la concertació social, la participació i la col·laboració social.

4. Els treballadors o llurs representants tenen dret a la informació, la consulta i la participació en les empreses.

Article 46. Dret al conflicte col·lectiu i a la vaga

1. La República ha de crear un marc de relacions laborals basat en el diàleg social, la concertació, la negociació col·lectiva i la força vinculant dels convenis, la mediació, l'arbitratge i la resolució extrajudicial de conflictes laborals.

2. Es reconeix el dret de treballadors i empresaris a adoptar mesures de conflicte col·lectiu.

3. Es reconeix el dret de vaga dels treballadors per defensar els seus drets i la llibertat de no fer-la.

4. La llei regula l'exercici pacífic d'aquests drets i les seves limitacions per tal de garantir el funcionament normal dels serveis essencials que puguin afectar la ciutadania.

Article 47. Drets dels consumidors i usuaris

1. La República garanteix la protecció de la salut, la seguretat i la defensa dels drets i els interessos del consumidors i usuaris mitjançant procediments eficaços que la llei determina.

2. Les persones, en llur condició de consumidors i usuàries de béns i serveis, tenen dret a una informació veraç i entenedora sobre les característiques i els preus dels productes i dels serveis, a un règim de garanties dels productes adquirits i dels subministraments contractats i a la protecció de llurs interessos econòmics davant de conductes abusives, negligents o fraudulentes.

3. Es garanteix l'existència d'instruments de mediació i arbitratge en matèria de consum i se'n promouen el coneixement i la utilització.

4. Els consumidors i usuaris, directament o per mitjà d'organitzacions, tenen dret a ésser informats i a participar i ser escoltats en les qüestions que puguin afectar-los, en els termes que estableix la llei.

SECCIÓ 5. Drets, deures i llibertats del coneixement i culturals

Article 48. Dret a l'educació integral i de qualitat

1. Totes les persones tenen dret a una educació integral de qualitat i a accedir-hi en condicions d'igualtat.

2. El model educatiu es fonamenta en l'assoliment de l'autonomia crítica de l'alumnat i en la socialització del coneixement. Ha de garantir una formació humanística, científica i tècnica basada en els principis i valors de la República.

3. Els centres docents han de fer efectiva la coeducació, per tal d'evitar qualsevol tipus de discriminació, i han d'ensenyar a expressar-se en termes d'igualtat.

4. L'ensenyament és laic a les escoles de titularitat pública. Cal respectar les conviccions i creences de l'alumnat i les seves famílies, d'acord amb els drets fonamentals.

5. L'ensenyament és gratuït en totes les etapes que la llei fixi com a obligatòries.

6. Totes les persones tenen dret a disposar, en els termes i condicions que estableix la llei, d'ajuts públics per satisfer els requeriments educatius i a accedir en igualtat de condicions a nivells educatius superiors, en funció de llurs recursos econòmics, aptituds i preferències.

7. Les persones amb necessitats educatives especials tenen dret a rebre el suport necessari que els permeti accedir a tot el sistema educatiu, d'acord amb el que estableix la llei.

8. Els membres de la comunitat educativa tenen dret a participar en els assumptes escolars i universitaris, en els termes que estableix la llei.

Article 49. Llibertat d'ensenyament i de càtedra

1. La República reconeix la llibertat d'ensenyament i de creació de centres docents, sempre que respectin els valors i principis recollits en la Constitució.

2. Per tal de garantir l'educació integral de qualitat, i l'accés en condicions d'igualtat, la República només podrà finançar parcialment centres docents privats, d'acord amb el que determina la llei.

3. La República ha de promoure la integració de tots els centres educatius públics i privats a l'entorn. Així mateix, ha de facilitar i promoure l'educació en el lleure.

4. Es reconeix l'autonomia universitària, en els termes que estableix la llei.

5. Es reconeix i protegeix el dret a la llibertat de càtedra.

Article 50. Ús de les llengües

1. La República ha de fomentar l'ús, la difusió i el coneixement del català entre les persones nouvingudes, com a eina d'integració social i cultural. Aquests principis també s'han d'aplicar respecte a l'aranès.

2. Les polítiques del foment del català s'han d'estendre arreu del món.

3. Les institucions públiques han de garantir l'ús de la llengua de signes catalana i les condicions que permetin assolir la igualtat de les persones sordes i sordcegues signants que optin per aquesta llengua, que ha de ser objecte d'ensenyament, protecció i respecte.

4. La diversitat lingüística és una riquesa cultural i les institucions públiques n'han de tenir cura d'acord amb el que determina la llei.

Article 51. Tecnologies de la informació i comunicació

1. La República garanteix a totes les persones el coneixement i l'accés a la societat de la informació en tots els àmbits de la vida, en condicions d'igualtat i d'acord amb els principis d'universalitat, continuïtat i actualització.

2. La República ha de promoure la formació, la recerca i la innovació tecnològiques, per tal que contribueixin a la millora del benestar i la cohesió socials.

Article 52. Llibertat científica i tècnica

1. Es reconeixen i es protegeixen el dret i la llibertat d'investigació i recerca científica i tècnica.

2. La República fomenta la investigació i la recerca científica i tècnica de qualitat i pot gestionar, crear o fer-se càrrec de centres d'investigació.

Article 53. Llibertat artística i literària. Drets i deures culturals

1. Es garanteixen i es protegeixen el dret i la llibertat de creativitat artística i literària.

2. Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a la cultura i al desenvolupament de llurs capacitats creatives individuals i col·lectives.

3. Cal fomentar aquesta creativitat i conservar i difondre el patrimoni cultural del país.

4. Cal facilitar a la ciutadania l'accés a la cultura, als béns i als serveis culturals i al patrimoni cultural, arqueològic, històric, industrial i artístic de Catalunya.

5. Tothom té el deure de respectar i preservar aquest patrimoni cultural com un valor de la República.

SECCIÓ 6. Drets i deures ecològics

Article 54. Dret als béns comuns naturals

1. En els termes que expressa aquest article, les persones, individualment i col·lectiva, tenen dret als béns comuns naturals de Catalunya, que comprenen els sistemes naturals formats per la interacció de l'energia del Sol amb l'aire, l'aigua, el sòl i el subsòl, la bona qualitat dels quals és

indispensable perquè tots els éssers vivents que en depenen gaudeixin d'una vida plena i saludable.

2. Tothom té el deure de fer un ús responsable dels béns comuns, des del punt de vista ecològic, econòmic i social. Els sectors productius tenen l'obligació i la responsabilitat d'utilitzar els béns comuns naturals de manera que no provoquin la degradació de la biosfera i que no en perjudiquin la regeneració.

3. Tothom té el dret de captar, transformar i fer servir l'energia continguda en els fluxos biosfèrics i litosfèrics, per tal de gaudir d'una vida plena i saludable.

4. Tothom té el dret de fer ús dels materials, tant minerals com fòssils, del subsòl. Aquests materials són el producte de l'evolució geològica del planeta Terra i són considerats un patrimoni de tota la humanitat.

5. La República té el deure de garantir i mantenir la qualitat ecològica dels béns comuns naturals i l'obligació de promocionar i facilitar l'accés a la informació adequada sobre aquesta qualitat.

Article 55. Dret al medi natural

1. Tota persona té dret a viure en un medi natural ecològicament saludable.

2. Tota persona té la responsabilitat d'actuar sense malmetre el medi natural.

3. Totes les activitats productives i econòmiques s'han de sotmetre al principi de precaució, sempre que puguin afectar el medi natural, i se n'ha d'avaluar, amb caràcter permanent, l'impacte ecològic.

4. En cas de danys a l'equilibri ecològic del medi natural, els qui en siguin responsables estan obligats a reparar-los i a regenerar l'equilibri del medi.

5. La República té l'obligació de protegir i millorar la qualitat ecològica del medi natural, lluitar contra el canvi climàtic i garantir, en tot moment, la conservació de la biodiversitat i la bona qualitat dels paisatges.

[Concordança art. 110]

CAPÍTOL 2. Garanties constitucionals

Article 56. Garanties dels drets i de les llibertats

1. Els títols preliminar i primer vinculen totes les institucions públiques i són d'aplicació directa. Els drets i llibertats reconeguts només es desenvolupen per llei i la seva protecció es garanteix mitjançant recurs d'inconstitucionalitat, en els supòsits en què no se'n respecti el contingut essencial.

2. Els drets i llibertats reconeguts als títols preliminar i primer són objecte de tutela judicial davant els tribunals corresponents, mitjançant un procediment preferent i sumari, i subsidiàriament a través del recurs d'empara davant la Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans del Tribunal Suprem.

Article 57. Garantia internacional dels drets i de les llibertats

1. Les normes universals de dret internacional, el Conveni Europeu de Drets Humans i Llibertats Fonamentals, la Carta de Drets Fonamentals de la Unió i la jurisprudència derivada dels respectius òrgans jurisdiccionals formen part del bloc constitucional de la República.

2. També els tractats internacionals relatius als drets humans atorgats vàlidament per la República, una vegada han estat vàlidament ratificats i publicats, formen part del bloc constitucional de la República.

3. En qualsevol cas, l'aplicació d'una norma internacional no pot limitar o perjudicar els drets i les llibertats reconeguts per la Constitució o qualsevol altre tractat internacional vàlidament ratificat.

4. Si els tractats disposen d'un òrgan jurisdiccional propi, la seva interpretació és vinculant i autèntica per a totes les institucions de la República i les seves sentències condemnatòries són d'obligat compliment.

Article 58. Estats d'alarma, d'excepció i de setge

1. Només per llei es poden regular els estats d'alarma, d'excepció i de setge. Només es poden declarar per tal de fer front a alteracions dels principis democràtics constitucionals, calamitats públiques o bé agressions actuals o imminents, o l'amenaça d'efectuar-los, per part de forces estrangeres, grups terroristes o bandes armades.

2. Sota cap circumstància la declaració dels esmentats estats no pot suspendre el dret a la vida; el dret a la integritat física i psíquica; el dret dels acusats a defensar-se; el dret a la

nacionalitat; la no-retroactivitat de la llei penal, ni tampoc la llibertat de pensament i religiosa.

3. Els estats d'alarma, d'excepció i de setge només es poden declarar quan no siguin possibles altres mesures menys restrictives dels drets per tal d'assolir la normalitat. Les mesures que calgui adoptar, i la seva durada, han de ser proporcionals a les circumstàncies i han de ser les estrictament imprescindibles per garantir la normalitat.

4. Tota declaració d'estat d'alarma, d'excepció i de setge ha d'identificar expressament els drets, llibertats i garanties objecte de suspensió, a més dels motius, els efectes, l'àmbit territorial i la durada.

5. L'estat d'alarma és declarat pel president de la República i no podrà tenir una durada superior a quinze dies. El Parlament n'ha de ser informat de manera immediata i no es pot prorrogar sense la seva autorització.

6. L'estat d'excepció és declarat pel president de la República amb l'autorització prèvia del Parlament. No pot excedir de trenta dies, prorrogables per un termini igual, amb els mateixos requisits.

7. L'estat de setge és autoritzat i declarat pel Parlament per majoria absoluta, exclusivament a proposta del president de la República. El Parlament n'ha de determinar els motius, l'àmbit territorial, la durada i les condicions.

8. Les institucions de la República i les funcions públiques reconegudes en la Constitució no s'interrompen durant els estats d'alarma, d'excepció i de setge. Si el Parlament no es trobés en període de sessions, queda automàticament convocat de manera immediata.

9. La declaració dels estats d'alarma, d'excepció i de setge no pot modificar el principi de responsabilitat del president ni de les altres autoritats de la República.

TÍTOL SEGON. DEFENSA, SEGURETAT I PROTECCIÓ

Article 59. Principis generals

1. La República de Catalunya, nació de pau, garanteix la defensa i la seguretat dels seus ciutadans i del territori. Promou accions de foment de la pau al món i està compromesa amb el compliment de les seves obligacions internacionals.

2. Tothom té l'obligació de cooperar amb els organismes de protecció civil per tal de protegir les persones, els béns i el medi natural davant situacions de greu risc col·lectiu, de catàstrofes i de calamitats públiques.

3. La República ha de promoure accions i polítiques de cooperació internacional per al desenvolupament dels pobles i ha d'establir programes d'ajut humanitari d'emergència.

Article 60. Agència Nacional de Seguretat i Defensa

L'Agència Nacional de Seguretat i Defensa és la institució encarregada de garantir la seguretat i defensa dels ciutadans i del territori de Catalunya, com també del compliment de les obligacions internacionals assumides per la República en aquesta matèria, d'acord amb el que estableixi la llei.

Article 61. Institut Internacional de Pau i Treva de Catalunya

1. L'Institut Internacional de Pau i Treva de Catalunya té com a finalitat la recerca, la formació, el desenvolupament i l'aplicació de mètodes no violents d'intervenció i de resolució de conflictes armats o de situacions de violència i estralls, basats en el seu coneixement científic i pràctic.

2. L'Institut Internacional de Pau i Treva de Catalunya disposa d'un cos professional especialitzat, dotat de les infraestructures humanes, materials i logístiques necessàries per tal de detectar fonts de conflicte; mitjançar per evitar-los; cercar solucions de treva; participar en missions d'ajut humanitari i actuar en cas de migracions produïdes per conflictes o d'estralls per catàstrofes bèl·liques o naturals, d'acord amb el que determina la llei.

[Concordança DA 2a]

TÍTOL TERCER. PRINCIPIS ECONÒMICS

Article 62. El sistema econòmic

1. La República basa el seu sistema econòmic en el lliure mercat, regulat sota criteris socials i ecològics que protegeixin i garanteixin la llibertat econòmica dels ciutadans.

2. Es garanteix la lliure iniciativa, el desenvolupament de l'activitat empresarial i l'esperit emprenedor, la protecció de l'economia productiva en condicions de competència i el foment de l'autoocupació i de les empreses amb responsabilitat social i ecològica, preferentment les petites i mitjanes, l'economia social i comunitària, i la creació i transferència de coneixement.

3. Es planifiquen i promouen polítiques d'estabilitat econòmica per garantir el progrés social i econòmic de la República i de la ciutadania, basades en els principis de solidaritat, cohesió, sostenibilitat i igualtat d'oportunitats.

4. Les institucions públiques tenen el deure d'assegurar una distribució equitativa i justa de la renda personal i territorial, en els termes que estableix la llei.

5. Tota la riquesa del país, en les seves diferents formes i sigui quina sigui la seva titularitat, està subordinada a l'interès general.

6. Es reconeix el talent dels ciutadans com un factor bàsic en la creació de riquesa. La República ha de fomentar i protegir el desenvolupament intel·lectual dels ciutadans, la creació i difusió del coneixement i les activitats de creació, recerca, desenvolupament i innovació.

7. Cal protegir i assegurar el desenvolupament igualitari i equilibrat de tots els sectors econòmics, amb especial cura per a l'agricultura, ramaderia, pesca, agroalimentació i l'artesania, per tal d'equiparar el nivell de vida de tots els ciutadans.

8. Es reconeix la iniciativa pública en l'activitat econòmica del país, en aquells sectors o serveis essencials de la societat que la República ha de preservar, sobre la base de l'interès general i el bé comú.

9. La llei regula el règim jurídic dels béns de domini públic i comunitaris que són inalienables, imprescriptibles i inembargables. Es consideren béns de domini públic la zona marítimo-terrestre, les platges, el mar territorial i els recursos naturals de la zona econòmica i de la plataforma continental.

10. Es regula per llei l'administració, defensa i conservació del patrimoni de la República, com a bé comú que cal preservar entre tots.

Article 63. Deure de contribuir a les despeses públiques

1. Totes les persones físiques i jurídiques tenen el deure de contribuir al sosteniment de la despesa pública en relació amb la seva capacitat econòmica, a través d'un sistema tributari just i eficient inspirat en els principis d'igualtat, progressió i suficiència. En cap cas el sistema tributari no ha de tenir efectes confiscadors.

2. El sistema tributari garanteix l'equitat impositiva horitzontal i vertical.

Article 64. Principi d'estabilitat econòmica

1. Totes les institucions públiques han d'adequar les seves actuacions al principi d'estabilitat econòmica i no poden incórrer en un dèficit estructural superior a aquell que s'estableixi en els tractats o convenis en què Catalunya participi, llevat dels casos de calamitats públiques, recessió econòmica o situacions d'emergència, que han de ser apreciats per la majoria absoluta dels membres del Parlament.

2. La llei regula les condicions per emetre deute públic i contreure crèdit.

Article 65. El banc central de Catalunya

La llei regula la creació i funcionament del banc central de Catalunya, la seva naturalesa jurídica pública com a regulador del sistema financer català i els seus òrgans de direcció.

TÍTOL QUART. FUNCIONS DE LA REPÚBLICA

CAPÍTOL 1. Funció executiva

SECCIÓ 1. Presidència

Article 66. El president de la República i de la Generalitat

1. La funció executiva correspon al president de la República, que és el cap de l'Estat.

2. Per raons històriques, l'estructura administrativa de la funció executiva s'anomena Generalitat de Catalunya.

3. Com a cap de l'Estat, el president de la República:

a) És la màxima autoritat de la República i, com a tal, té la més alta representació de Catalunya.
b) Té iniciativa legislativa; promulga i ordena publicar les lleis.
c) Convoca eleccions, referèndums, consultes i altres formes de participació.
d) Proposa i insta la modificació de la Constitució.
e) Publica els nomenaments dels càrrecs institucionals de la República.
f) Dirigeix la política exterior de Catalunya.
g) Signa els tractats internacionals, amb l'autorització necessària del Parlament, i n'ordena la publicació.
h) Demana dictàmens a la Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans del Tribunal Suprem sobre la adequació de

la Constitució o la seva reforma als tractats internacionals.

h) Acredita els ambaixadors i altres representants diplomàtics de Catalunya i rep les credencials dels ambaixadors estrangers.

i) Nomena i revoca els màxims responsables de l'Agència Nacional de Seguretat i Defensa.

j) Declara els estats d'alarma i d'excepció i proposa al Parlament la declaració de l'estat de setge.

k) Amb l'autorització prèvia del Parlament, activa la defensa de la República en cas de conflicte, d'acord amb el dret internacional, i fa la pau.

l) Exerceix la resta de funcions que determinen la Constitució i les lleis.

Aquestes funcions són indelegables.

4. Com a cap de la Generalitat, el president:

a) Té la màxima representació de la Generalitat.

b) Dirigeix l'acció política i l'administració de la Generalitat.

c) Exerceix la funció executiva, aprova els decrets lleis i els decrets legislatius, i la potestat reglamentària, d'acord amb la Constitució i les lleis.

d) Elabora els pressupostos de la Generalitat i en ret comptes.

e) Dóna compliment a les obligacions derivades dels tractats internacionals ratificats i publicats.

f) Sol·licita els informes que consideri adients al Consell de Garanties Constitucionals i a les sindicatures, en els casos previstos per la llei.

g) Exerceix la resta de funcions que determinen la Constitució i les lleis.

5. El tractament protocol·lari del president és de Molt Honorable Senyor.

Article 67. Els consellers de la Generalitat

1. La Generalitat està encapçalada pel president i s'organitza en conselleries.

2. Totes les actuacions de qualsevol òrgan de la Generalitat es fan en nom i per delegació del president.

3. Al capdavant de cada conselleria hi ha un conseller. El president, lliurement, nomena i separa del càrrec els consellers, i determina llurs funcions, competències i àrees de responsabilitat.

4. El president pot nomenar un conseller Primer amb la funció delegada de coordinar l'actuació de tots els altres consellers.

5. El president pot delegar funcions representatives o executives en d'altres consellers, de manera temporal o permanent. La llei pot limitar l'abast temporal o material d'aquestes delegacions.

Article 68. Elecció i substitució del president

1. El president és escollit cada cinc anys mitjançant una circumscripció única a tot Catalunya per mitjà de sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, en els termes que fixen la Constitució i la legislació electoral.

2. En cas de vacant, absència del territori o incapacitat temporal, l'ordre de substitució del president és:

a) El conseller primer, si està nomenat.
b) La resta de consellers, per ordre decreixent d'edat, si el president no ha establert un altre ordre preferent.
c) El president del Parlament.

3. Si les causes previstes al punt anterior són definitives, el president substitut ho serà només fins a la següent data electoral, prevista a l'article 136. Quan aquesta data coincideixi amb les eleccions ordinàries a la Presidència, el president electe ocuparà el càrrec per a tot el mandat constitucional sencer. En cas contrari, el president que en resulti elegit ho serà per a la resta del mandat del president causant de la vacant.

Article 69. Estatut personal del president i els consellers

1. El president i els consellers, durant llurs mandats i per actes presumptament delictius, no poden ésser detinguts ni retinguts, excepte en el cas de delicte flagrant.

2. Correspon al Tribunal Suprem decidir sobre la investigació, la inculpació i l'enjudiciament del president.

3. En les causes contra els consellers, és competent el jutge natural predeterminat per la llei. Però cap conseller no pot ser investigat, inculpat ni jutjat sense l'autorització prèvia de la Sala Penal del Tribunal Suprem. Entretant, el jutge competent pot dur a terme les investigacions inajornables i urgents per al bon fi de la instrucció de la causa, de les quals en donarà compte a la Sala Penal del Tribunal Suprem.

4. El tractament protocol·lari dels consellers és el que determina la Llei de Protocols.

Article 70. Drets i obligacions envers el Parlament

1. El president i els consellers tenen el dret d'assistir a les reunions del Ple i de les comissions parlamentàries i prendre-hi la paraula.

2. El Parlament pot requerir al president o als consellers la informació que consideri necessària per a l'exercici de les seves funcions. També en pot requerir la presència al Ple i a les comissions, en els termes que estableixi el Reglament del Parlament.

Article 71. Responsabilitat política del president

1. El president respon políticament davant el Parlament de la seva actuació.

2. La delegació de funcions del president no l'eximeix de la seva responsabilitat política davant el Parlament.

3. Per tal de fer efectiva l'esmentada responsabilitat política del president, el Parlament, per majoria de tres cinquenes parts, pot instar la celebració d'unes eleccions per a la seva revocació, d'acord amb el que disposa l'article 133.

SECCIÓ 2. Administració i sector públic

Article 72. Principis de funcionament del sector públic

1. L'acció del sector públic té per finalitat donar a la ciutadania un servei de qualitat basat en els principis de transparència, d'eficàcia, d'eficiència, de la millora contínua i del bé comú. Els serveis els presta l'administració més propera al ciutadà d'acord amb el principi de subsidiarietat. Per a aquesta prestació, l'administració ha de disposar dels recursos suficients, d'acord amb el principi de suficiència financera.

2. Aquests principis obliguen totes les institucions de la República; els organismes públics o privats vinculats o que en depenen; les empreses privades que prestin serveis públics; i qualsevol persona amb un vincle contractual amb l'Administració de la República o amb els organismes públics o privats esmentats.

Article 73. Administració de la Generalitat

1. La Generalitat de Catalunya és l'estructura administrativa que exerceix les funcions executives. Té la condició d'Administració general, sens perjudici de les competències que corresponen a l'Administració local.

2. L'Administració de la Generalitat serveix amb objectivitat els interessos generals i actua amb submissió plena a les lleis i al dret.

3. Té com a principis l'eficàcia; la jerarquia; la coordinació i la transversalitat, per garantir la integració de les polítiques públiques; la desconcentració i la descentralització administrativa, i la transparència basada a fer pública la informació necessària perquè el ciutadà en pugui avaluar la gestió.

4. La llei regula l'estatut jurídic dels treballadors al servei de l'Administració de la Generalitat, incloent-hi, en tot cas, la manera d'accedir-hi, el règim d'incompatibilitats, el dret de sindicació i la garantia de formació i actualització dels coneixements i de la praxi necessaris per complir les funcions públiques.

Article 74. Òrgans consultius de la Presidència

1. La Comissió Jurídica Assessora és l'òrgan consultiu de la Presidència de la Generalitat.

2. El Consell de Treball, Econòmic i Social és l'òrgan consultiu i d'assessorament del president en matèries socioeconòmiques, laborals i d'ocupació.

3. La llei regula la composició i les funcions d'aquests organismes i la República en pot crear d'altres en matèries que tinguin transcendència social i que afectin el bé comú.

Article 75. Garanties administratives

1. La llei regula els procediments administratius garantint els drets de participació i defensa del ciutadà i l'audiència de l'interessat, quan pertoqui.

2. Els ciutadans tenen accés als arxius i registres administratius, llevat dels casos que afectin la seguretat i defensa de la República, la investigació de delictes i la intimitat de les persones.

3. Tothom té dret a ser indemnitzat, en els termes que estableixi la llei, per tota lesió que afecti els seus béns i drets com a resultat del funcionament dels serveis públics, tret dels casos de força major.

CAPÍTOL 2. Funció legislativa

SECCIÓ 1. Parlament de la República

Article 76. El Parlament

1. El Parlament representa el poble de Catalunya i és inviolable.

2. El Parlament consta d'una única cambra de representació, els membres de la qual són escollits d'acord amb el que disposen l'article 78 i el títol sisè.

Article 77. Funcions

Al Parlament li correspon:

a) Exercir la funció legislativa: elaborar, aprovar i derogar les lleis.
b) Aprovar els pressupostos generals de la República.
c) Controlar i impulsar l'acció política i de govern.
d) Proposar i tramitar la reforma de la Constitució.
e) Autoritzar el president a obligar-se internacionalment, en nom de la República, mitjançant la signatura dels tractats.
f) Demanar dictàmens a la Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans del Tribunal Suprem sobre l'adequació de la Constitució o la seva reforma a tractats internacionals.
g) Autoritzar l'estat de setge, a proposta del president.
h) Autoritzar el president per activar la defensa de la República, en cas de conflicte, i per fer la pau.
i) Totes aquelles altres que li siguin atribuïdes per la Constitució o les lleis.

Article 78. Composició i règim electoral

1. Els parlamentaris reben el nom de diputats i són elegits per un termini de cinc anys, per mitjà de sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, en els termes que fixen la Constitució i la legislació electoral.

2. La circumscripció electoral és la comarca, tret de la ciutat de Barcelona, on la circumscripció és el Districte. Cada circumscripció tria un parlamentari per cada 75.000 habitants o fracció[1], a una sola volta. La Llei Electoral també regula la manera com els catalans residents a l'estranger són adequadament representats en el Parlament.

3. La composició del Parlament i el nombre de diputats dependrà en cada moment del resultat d'aquestes variables.

[1] Per a 75.000 habitants, amb el cens actual, equival a un Parlament de 130 diputats.

4. El sistema electoral al Parlament és de representació directa, de llistes obertes i a una sola volta. A la papereta consten els candidats per ordre alfabètic, començant per un lloc determinat aleatòriament un cop proclamats els candidats. Cada elector marca un nombre de candidats no superior al nombre d'escons que s'elegeixen a la seva circumscripció i són elegits els candidats amb el nombre més alt de vots.

5. Els escons de diputat que quedin vacants per qualsevol causa abans de finalitzar el seu mandat es cobreixen mitjançant eleccions a la seva circumscripció concreta, de caràcter extraordinari, o ordinari quan faci al cas.

6. La Llei Electoral determina les causes d'incompatibilitat dels parlamentaris.

Article 79. Drets i deures dels diputats

1. Els membres del Parlament són inviolables pels vots i les opinions que emetin en l'exercici de llur càrrec. Durant llur mandant gaudeixen d'immunitat, amb l'efecte concret que no poden ésser detinguts si no és en el cas de delicte flagrant.

2. Els diputats no estan sotmesos a mandat imperatiu i, políticament, només responen davant els ciutadans de la circumscripció electoral per la qual han estat escollits.

3. S'exigeix als parlamentaris transparència i responsabilitat en l'exercici de la seva funció pública.

4. En les causes i processos judicials contra els diputats, és competent el jutge natural predeterminat per la llei.

5. Els diputats tenen dret, durant l'exercici del càrrec, a una remuneració digna, fixada anualment en els Pressupostos de la República, que ha de tenir en consideració la temporalitat del càrrec i el fet de la seva reincorporació a la vida activa o la jubilació, un cop esgotat el termini màxim de durada dels càrrecs electes.

6. Els diputats estan obligats a fer públic el seu patrimoni abans de prendre possessió de l'escó i han de fer públics els vincles que els relacionin amb grups d'interès, en els termes que determina la Llei Electoral. Aquesta declaració de patrimoni s'ha d'actualitzar en el moment que finalitzi la legislatura o que el diputat cessi anticipadament en el càrrec, i, novament, un cop transcorreguts cinc anys després de finalitzar el mandat.

Article 80. Autonomia i organització del Parlament

1. El Parlament gaudeix d'autonomia organitzativa, financera, administrativa i disciplinària. Elabora i aprova el seu

Reglament, el seu pressupost, que forma part dels Pressupostos Generals de la República, i fixa l'estatut del personal que en depèn. La seva seu és a Barcelona i pot celebrar sessions a d'altres indrets de Catalunya.

2. L'aprovació i reforma del Reglament del Parlament requereix el vot favorable de la majoria absoluta dels diputats en una votació final sobre el conjunt del text.

3. El Parlament té un president i una mesa elegits pel Ple, les funcions i procés d'elecció dels quals es regulen pel Reglament del Parlament.

4. El Reglament del Parlament també regula els drets i deures individuals i col·lectius dels diputats, les formes d'intervenció en l'exercici de llurs funcions parlamentàries, els requisits per a la formació de grups parlamentaris, les atribucions dels portaveus dels grups, les sancions disciplinàries en què puguin incórrer els diputats i el funcionament de les comissions.

Article 81. Funcionament del Parlament

1. El Parlament funciona en ple i en comissions.

2. El Ple del Parlament es reuneix en sessions ordinàries periòdiques al llarg de l'any, segons estableix el Reglament del Parlament, amb una periodicitat mínima mensual, a les quals estan obligats a assistir tots els diputats, llevat de causa de força major. El Parlament també es pot reunir en sessions extraordinàries, d'acord el Reglament del Parlament. Les sessions del Ple són públiques, excepte en els supòsits establerts pel Reglament del Parlament o per la llei.

3. El Parlament té una Diputació Permanent, presidida pel president del Parlament i integrada pel nombre de diputats que el Reglament determina. La Diputació Permanent assumeix les funcions del Parlament quan aquest no està reunit en els períodes entre sessions, en els termes que determina la llei.

4. El Ple del Parlament, per tal d'adoptar acords vàlidament, ha d'estar reunit, amb la presència de la majoria absoluta dels diputats. Els acords són vàlids si han estat aprovats per una majoria simple dels diputats presents, sens perjudici de les majories especials establertes per la Constitució, per la llei o pel Reglament.

5. El Parlament pot crear comissions d'investigació sobre qualsevol assumpte de rellevància pública que sigui d'interès per a la República. Les persones que siguin cridades a comparèixer-hi han de fer-ho obligatòriament. Les llei estableix

les sancions i les responsabilitats corresponents, en el cas que es desatengui de manera injustificada aquesta obligació.

6. El Reglament del Parlament ha de regular la tramitació les peticions individuals i col·lectives que li siguin adreçades, en particular pel que fa a les iniciatives legislatives populars que li remeti la Sindicatura Electoral. També ha d'establir mecanismes de participació ciutadana en l'exercici de les funcions parlamentàries.

7. Els càrrecs públics i els treballadors al servei de les administracions públiques tenen l'obligació de comparèixer davant el Parlament quan aquest ho requereixi. La llei estableix les sancions i les responsabilitats corresponents, en el cas que es desatengui de manera injustificada aquest requeriment.

SECCIÓ 2. Facultats legislatives del Parlament

Article 82. Iniciativa legislativa; elaboració i aprovació de les lleis

1. La iniciativa legislativa correspon als diputats, als grups parlamentaris i al president de la República. També correspon als ciutadans, en els termes establerts per la Constitució i per la llei.

2. El Ple del Parlament pot delegar en les comissions legislatives permanents la tramitació i l'aprovació d'iniciatives legislatives, excepte quan es tracti de lleis de reforma constitucional, de lleis de drets o llibertats fonamentals, els Pressupostos Generals i les lleis de delegació legislativa al president de la República.

Article 83. Legislació delegada i d'urgència

1. Decrets legislatius. El Ple del Parlament pot delegar, només en el president de la Generalitat, la potestat de dictar normes amb rang de llei. Les disposicions del president que contenen legislació delegada reben el nom de decrets legislatius. No poden ser objecte de delegació legislativa la reforma constitucional, la regulació essencial i el desenvolupament directe dels títols preliminar, primer, setè o vuitè de la Constitució i els Pressupostos Generals de la República. La delegació legislativa ha de ser expressa, per mitjà d'una llei, per a una matèria concreta i amb la determinació d'un termini per fer-ne ús.

2. Decrets llei. En cas d'una necessitat extraordinària i urgent, el president de la Generalitat pot dictar disposicions legislatives provisionals sota la forma de decret llei. No poden ésser objecte de decret llei les matèries que no es puguin

regular mitjançant decret legislatiu. El Parlament ha de validar expressament els decrets llei en un termini improrrogable de trenta dies des de la seva publicació. En cas contrari, resten derogats de manera automàtica.

Article 84. Promulgació i publicació de les lleis

Les lleis són promulgades pel president de la Generalitat, mitjançant l'ordre de publicació en el Diari Oficial de la República.

Article 85. Autorització i efectes dels tractats internacionals

1. El Parlament pot autoritzar la negociació i signatura de tractats internacionals o l'adhesió de Catalunya a tractats ja existents i autoritzar-ne la denúncia internacional mitjançant una llei específica, tot respectant les majories i les condicions que exigeix la llei per fer-ho.

2. Les institucions de la República han d'assegurar el compliment de les obligacions que es deriven dels tractats internacionals i el dret internacional, d'acord amb les seves competències respectives.

3. La Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans del Tribunal Suprem, a instàncies del president de la República o del Parlament, és l'encarregada de determinar si hi ha cap contradicció entre el contingut d'un tractat internacional i el de la Constitució.

4. Per a la ratificació d'un tractat amb estipulacions contràries a la Constitució, cal esmenar-la prèviament d'acord amb el procediment que s'indica en el títol vuitè. El tractat internacional ja incorporat al dret intern, i que hagi estat declarat posteriorment incompatible amb la Constitució, deixarà de ser aplicat, mitjançant la corresponent denúncia internacional.

5. Els tractats internacionals, un cop ratificats i fets públics al Diari Oficial de la República, esdevenen part integrant de l'ordenament jurídic intern.

6. En cas de contradicció entre una norma internacional vàlidament incorporada i una de l'ordenament jurídic intern, té prevalença l'aplicació de la norma internacional, llevat que la interna sigui més favorable pel que fa als drets fonamentals i a les llibertats públiques.

7. Els drets fonamentals i les llibertats públiques s'han d'interpretar d'acord amb aquells tractats internacionals que continguin disposicions més favorables.

8. Les disposicions de tractats internacionals que formin part de l'ordenament jurídic intern només poden ser derogades, modificades o suspenses de la manera prevista en aquests propis tractats. Si no hi ha una regulació específica, ho seran d'acord amb el dret internacional vigent.

[Concordança DA 1a]

CAPÍTOL 3. Funció judicial

SECCIÓ 1. Disposicions generals

Article 86. La justícia

1. La justícia neix del poble i s'administra en nom seu per part dels jutges i magistrats que formen part de la funció judicial.

2. La funció judicial és independent i no pot estar condicionada ni sotmesa per cap altra.

3. L'exercici de la funció jurisdiccional, de jutjar i fer que s'executi allò que s'ha jutjat en tot tipus de processos, correspon exclusivament als jutjats i tribunals que la llei determina, d'acord amb les normes de competència i procediment que aquelles estableixen.

4. A banda d'aquestes funcions jurisdiccionals, els jutjats i tribunals podran exercir-ne d'altres que expressament els siguin atribuïdes per una llei en garantia de qualsevol dret.

5. L'organització i funcionament dels tribunals es basa en els principis de proximitat i d'unitat jurisdiccional. Això ha de ser compatible amb l'existència i el foment de sistemes de resolució alternativa de conflictes, que formen part del sistema judicial, en els termes que determina la llei.

6. Els tribunals d'excepció queden prohibits.

7. La justícia penitenciària i les seves institucions formen part de la funció judicial.

Article 87. La judicatura

1. Els membres de la judicatura són independents i responsables i només estan sotmesos a la llei i a la seva correcta aplicació.

2. La llei regula l'accés als càrrecs judicials, que es duu a terme mitjançant concurs oposició públic, amb l'objectiu de triar juristes independents, responsables, imparcials, assenyats, amb expertesa jurídica i amb un mínim de deu anys d'exercici professional acumulat.

L'accés als càrrecs de la justícia de proximitat es duu a terme per concurs públic de mèrits i capacitació, amb el mateix objectiu esmentat i amb un mínim de cinc anys d'exercici professional acumulat.

3. Els membres de la judicatura gaudeixen de protecció quan exerceixen les seves funcions jurisdiccionals, llevat de les responsabilitats penals o disciplinàries en què puguin incórrer.

4. Els membres de la judicatura no poden ser suspesos, traslladats, apartats, revocats ni jubilats de l'exercici d'aquestes funcions, si no és per les causes i amb les garanties previstes legalment.

Article 88. Règim d'incompatibilitats i dret d'associació judicials

1. La llei estableix el règim d'incompatibilitats dels membres de la judicatura, el qual n'ha d'assegurar la total independència.

2. Els membres de la judicatura, mentre estiguin en actiu, no poden pertànyer a partits polítics ni organitzacions sindicals o empresarials, ni exercir cap altre càrrec públic i/o activitat professional o mercantil, llevat de la docència.

3. En defensa dels seus interessos, podran constituir i formar part d'associacions professionals judicials, en els termes que estableix la llei.

4. En cap cas no es podrà limitar o prohibir el seu dret a la llibertat d'expressió, d'opinió i de creació intel·lectual.

Article 89. Els procediments judicials i la cooperació

1. Les actuacions judicials són públiques, llevat dels supòsits excepcionals que prevegin les lleis de procediment.

2. Els procediments judicials són essencialment orals i cal deixar constància fefaent dels actes judicials realitzats, en els termes que estableix la llei.

3. Totes les sentències, interlocutòries i demés resolucions judicials definitives han de ser dictades sempre de manera raonada; són de compliment imperatiu, i es pronuncien en públic per tal de garantir els drets dels justiciables.

4. Durant el decurs dels procediments judicials, i en el moment d'executar qualsevol de les resolucions definitives dictades, tothom està obligat a col·laborar amb la funció jurisdiccional tan bon punt se li ho demani.

Article 90. Gratuïtat de la justícia i de l'assistència jurídica

1. La justícia és universal i gratuïta per a tothom. La llei estableix mesures per evitar-ne el mal ús.

2. Les persones amb insuficiència de recursos o les especialment protegides per la llei poden litigar de manera gratuïta i amb totes les garanties jurídiques, d'acord amb els paràmetres que legalment s'estableixen.

Article 91. El jurat i l'acció col·lectiva

1. Els ciutadans han de participar en el fet d'administrar justícia mitjançant el jurat popular. La llei en determina la manera i fixa els afers que són competència d'aquesta institució.

2. Els ciutadans poden exercir l'acció col·lectiva en defensa de drets i interessos comuns, en els processos de transcendència social que delimita la llei.

SECCIÓ 2. Organització i funcionament

Article 92. El Consell Superior de Justícia

El Consell Superior de Justícia és el màxim òrgan de la funció judicial i té com a finalitat garantir-ne el funcionament democràtic, independent i eficient. El Consell està integrat per dues sales: una de Govern i una de Control.

Article 93. La Sala de Govern

1. La Sala de Govern està presidida pel president del Tribunal Suprem, que en forma part com a conseqüència del seu càrrec. Està formada per catorze membres: el president; sis membres més en representació de la judicatura; quatre representants dels lletrats de l'Administració de justícia; dos treballadors públics adscrits a la funció judicial i un en representació de les institucions penitenciàries. Tots han de mantenir dedicació exclusiva mentre ostentin el càrrec.

Els vocals són escollits democràticament per cada col·lectiu, amb un mandat màxim de sis anys, sense possibilitat de reelecció, i són mandats revocatoris en els casos que estableixi la llei. El president gaudeix del vot qualitatiu.

2. Són funcions de la Sala de Govern:
   a) Assegurar el bon funcionament de la justícia i promoure'n la millora i l'adequació permanent a les necessitats de la ciutadania.
   b) Garantir els mitjans personals i el suport material i logístic necessari.
   c) Regular i executar els sistemes d'accés, trasllats i ascens.

d) Promoure i nomenar els membres de la judicatura, lletrats de l'Administració de justícia i la resta de treballadors públics adscrits a la funció judicial.
e) Escollir i nomenar els membres del Tribunal Suprem.
f) Donar emparament als membres de la funció judicial quan en sigui atacada la independència.
g) Regular i executar el règim disciplinari.
h) Dissenyar i implementar la planta judicial i organitzar les oficines judicials i les institucions i serveis de suport als òrgans jurisdiccionals.
i) Dissenyar i posar en funcionament les institucions penitenciàries.
j) Regular i executar les inspeccions dels òrgans judicials i institucions penitenciàries.
k) Elaborar informes a petició de les funcions executiva i legislativa i de les sindicatures.
l) Regular, fixar i abonar les indemnitzacions a les víctimes de delictes, en els casos legalment previstos.
m) Resoldre les reclamacions i abonar les indemnitzacions sobre la responsabilitat patrimonial regulades a l'article 107.
n) Valorar, en un termini màxim raonable, la possible adopció de totes aquelles mesures que proposi la Sala de Control per a la millora de la qualitat de la justícia i adoptar-les quan faci al cas. El rebuig a qualsevol proposta de la Sala de Control ha de ser raonat i públic.
o) Informar la Sala de Control de totes les seves activitats amb la periodicitat i continguts que determina la llei.
p) Les altres funcions que li atribueixi la llei.

3. La Sala de Govern és l'encarregada d'elaborar, proposar i disposar del pressupost propi de la funció judicial, que és aprovat anualment pel Parlament, al qual n'ha de retre comptes. El pressupost està sotmès a criteris de suficiència, transparència i proporcionalitat i el seu import no pot ser mai inferior al (*)% del producte interior brut o l'índex que el substitueixi, per tal de garantir la independència de la funció judicial.

(*) Valor que caldrà determinar en el debat públic.

[Concordança DT 4a]

Article 94. La Sala de Control

1. La Sala de Control està presidida pel membre de la Sindicatura de Greuges que es designi, que en forma part com a conseqüència del seu càrrec. Està formada per vint-i-un membres: el president; deu membres més en representació dels advocats en

exercici, i deu més en representació dels altres operadors de la funció judicial, d'acord amb el que determina la llei. Cada col·lectiu tria democràticament els seus representants, amb un mandat màxim de vuit anys, i es renoven per meitats cada quatre anys.

2. Aquests mandats també són revocatoris, en els casos que estableix la llei, i són càrrecs honorífics. El president gaudeix del vot qualitatiu.

3. Aquesta Sala assumeix les funcions d'assessorament i de control de la Sala de Govern, per tal de garantir que compleixi les funcions que té assignades.

4. En cas de discrepància entre les sales de Govern i de Control que pugui provocar el bloqueig d'alguna funció del Consell Superior de Justícia, la llei en regula la resolució mitjançant la mediació de la sindicatura electoral i la celebració, si escau, del corresponent referèndum de resolució de conflictes mutus que la Constitució determina.

[Concordança art. 141.3 i DT 4a]

Article 95. Càrrecs electes: estatut orgànic

1. Els membres electes del Consell han de tenir acreditat, per ser elegits i nomenats, un temps acumulat d'exercici efectiu de la seva respectiva professió de quinze anys, com a mínim.

2. Una llei regula l'estatut orgànic del Consell, a més del règim d'incompatibilitats i disciplinari dels seus membres.

Article 96. Participació legislativa i potestat reglamentària

1. La Sala de Govern, amb l'informe previ de la Sala de Control, té potestat d'iniciativa legislativa per a les lleis processals.

2. Pel que fa a la resta de lleis, la Sala de Govern té la potestat d'informar amb caràcter previ i participar en el debat parlamentari si, a criteri seu, la regulació afecta el funcionament de la justícia.

3. La Sala de Govern té potestat per proposar un referèndum sobre les matèries en què ha intervingut.

Article 97. Protecció econòmica de les víctimes

1. La República ha de dotar anyalment el Consell Superior de Justícia d'un fons pressupostari específic per tal d'indemnitzar les víctimes de delictes contra la integritat física, psíquica o sexual, en el cas que el condemnat hagi estat declarat judicialment insolvent i que, en conseqüència, la víctima es

trobi en dificultats econòmiques, en els termes i supòsits que determina la llei.

2. L'Estat es rescabala, sobre la base del dret de repetició, quan el condemnat esdevingui solvent.

Article 98. El Tribunal Suprem

1. El Tribunal Suprem té jurisdicció a tot Catalunya i és l'òrgan jurisdiccional superior en tots els àmbits jurídics. Està format pel plenari i per sales especialitzades i disposa d'una Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans.

2. La funció essencial del Tribunal Suprem consisteix a fixar jurisprudència i unificar la doctrina jurídica.

3. Cada sala està formada per un mínim de cinc membres, incloent-hi el president, escollits per la Sala de Govern del Consell Superior de Justícia. Majoritàriament han de ser especialistes de la carrera judicial i la resta han de ser juristes de reconegut prestigi, capacitat i expertesa amb més de quinze anys d'activitat professional acumulada en l'especialitat corresponent. Trien el president en la forma que determina la llei.

4. La Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans té una regulació especial pel que fa a la composició, nomenament i funcions.

Article 99. Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans

1. Està integrada pel seu president, que ho és també del Tribunal Suprem, i nou membres: cinc juristes procedents de la carrera judicial i quatre de reconegut prestigi, capacitat i expertesa. Per formar part d'aquesta Sala cal acreditar vint anys d'exercici efectiu acumulat i són preferents els coneixements en dret constitucional i drets humans.

2. El mètode de selecció i nomenament s'ha de regular per llei específica, d'acord amb les bases següents:

a) El president de la Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans és elegit per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, amb circumscripció única per a tot Catalunya, en els termes previstos en el títol sisè de la Constitució i la Llei Electoral. Els candidats no poden ser membres de partits polítics. La llei pot determinar altres requisits per presentar la candidatura.

b) La resta de membres són escollits per via d'eleccions censatàries, que es duran a terme en el si de la judicatura i en els col·legis professionals i

universitats de l'àmbit jurídic, en els termes que regula la llei.

Article 100. Renovació de càrrecs constitucionals

1. El president de la Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans és escollit per un mandat de cinc anys, renovable una sola vegada.

2. El altres membres de la Sala també són escollits per un mandat de cinc anys i es renovaran de la manera següent: el segon any de mandat del president es renovaran dos membres de la carrera judicial i dos juristes, i el quart any, els restants.

3. La llei reguladora del seu estatut jurídic regula els requisits i la forma del procés.

[Concordança DT 4a]

Article 101. Competències constitucionals

1. La Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans tramita i resol els recursos d'empara, els recursos i les qüestions d'inconstitucionalitat i elabora dictàmens, en els termes i amb els efectes que estableixi la llei:

a) El recurs d'empara pot ser interposat per qualsevol persona física o jurídica afectada per la decisió judicial en el plet ordinari, i cal invocar el dret fonamental o dret humà presumptament infringit. També en poden interposar les sindicatures, els síndics locals i el fiscal superior de la República, en els casos de persones damnificades.
b) El recurs d'inconstitucionalitat es pot interposar contra qualsevol llei o norma jurídica equivalent i estan legitimats per fer-ho el president de la República, el Parlament i les sindicatures.
c) Les qüestions d'inconstitucionalitat es poden plantejar per part dels òrgans judicials, a fi i efecte de resoldre l'essència del plet i dictar sentència, en els supòsits que determina la llei. La Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans ha de plantejar d'ofici una qüestió d'inconstitucionalitat quan en la resolució d'un recurs d'empara es constati que la violació dels drets o llibertats fonamentals té el seu origen immediat en el contingut d'una llei; la resol i declara la llei inconstitucional, si fos el cas.
d) Elabora dictàmens sobre l'adequació de tractats internacionals a la Constitució, a instàncies del president de la República o del Parlament.
e) La Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans del Tribunal Suprem és l'organisme competent per fer la interpretació autèntica de la Constitució.

2. Les seves sentències o dictàmens són definitius i no s'hi pot presentar cap recurs ordinari o extraordinari, llevat dels que estableix la legislació internacional.

3. Les sentències o dictàmens amb els vots particulars, si n'hi ha, es publiquen en el Diari Oficial de la República i al dia següent són efectius i amb valor de cosa jutjada.

4. Les sentències que declarin la inconstitucionalitat d'una llei o norma jurídica equivalent i les que no es limitin a l'estimació subjectiva de drets de la ciutadania tenen efectes davant de tothom i la seva jurisprudència vincula totes les institucions de la República.

5. Les lleis continuen vigents en les parts o apartats no afectats pel pronunciament d'inconstitucionalitat.

Article 102. Lletrats de l'Administració de justícia

1. Els lletrats de l'Administració de la justícia són els responsables de les oficines judicials.

2. Les seves funcions, competències i règim d' incompatibilitats són regulats per llei.

3. L'accés al càrrec es duu a terme mitjançant concurs oposició públic, amb l'objectiu de triar juristes independents, responsables, imparcials, assenyats, amb expertesa jurídica i amb un mínim de cinc anys d'exercici professional acumulat.

4. En defensa dels seus interessos, poden constituir i formar part d'associacions professionals de lletrats judicials, en els termes que estableix la llei.

SECCIÓ 3. Fiscalia

Article 103. Organització i funcions

1. Forma part de la funció judicial i té com a objectiu promoure l'acció de la justícia en defensa de la legalitat, dels drets dels ciutadans i de l'interès general, a més de vetllar per la independència dels jutjats i tribunals.

2. La seva intervenció es pot iniciar d'ofici o a petició de part legitimada.

3. La fiscalia es regeix pels principis d'unitat, autonomia, imparcialitat i transparència.

4. Els membres de la fiscalia tenen la direcció funcional de la Policia Judicial en el decurs de la fase d'investigació i instrucció de delictes de persecució pública i els derivats de l'oficina antifrau, i han de disposar de mitjans suficients per protegir els alertadors.

5. L'accés a la carrera fiscal es duu a terme mitjançant concurs oposició públic amb l'objectiu de triar juristes independents, responsables, imparcials, assenyats, amb expertesa jurídica i amb cinc anys d'exercici professional acumulat, preferentment en l'àmbit penal.

Article 104. Fiscalia Superior de la República

1. El fiscal superior serà elegit per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, amb circumscripció única per tot Catalunya, en els termes previstos en el títol sisè de la Constitució i la Llei Electoral.

2. Per presentar-se al càrrec de fiscal superior cal acreditar un mínim de vint anys d'exercici efectiu i digne en la carrera fiscal. La llei pot determinar altres requisits per presentar la candidatura.

3. El mandat de fiscal superior té una durada de cinc anys, renovables una sola vegada.

4. La llei regula un estatut orgànic de la Fiscalia Superior, amb les competències i funcions que li corresponen.

5. La Fiscalia Superior de la República elabora anualment els pressupostos generals de la Fiscalia, els tramet al Parlament per al seu estudi, esmena i aprovació, i en ret comptes.

Article 105. Fiscalia de districte

1. A cada circumscripció electoral del Parlament hi ha un fiscal de districte, que disposarà d'oficina pròpia per dirigir i coordinar les activitats dels membres de la fiscalia de zona adscrits al seu territori.

2. El fiscal de districte és elegit per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret pels ciutadans de la circumscripció corresponent, en els termes previstos en el títol sisè de la Constitució i la Llei Electoral. El mandat és per cinc anys, renovables una sola vegada.

3. Per presentar-se al càrrec cal acreditar un mínim de cinc anys d'exercici efectiu en la carrera fiscal, o de deu anys en el cas de juristes de reconegut prestigi, capacitat i expertesa, i seran preferents els coneixements en l'àmbit del dret penal.

La llei pot establir altres requisits per poder presentar la candidatura.

Article 106. Règim d'incompatibilitats i dret d'associació fiscals

1. Els membres de la fiscalia estan sotmesos al mateix règim d'incompatibilitats que els membres de la judicatura i conserven el seu càrrec sempre que l'exerceixin amb dignitat.

2. Els membres de la fiscalia, mentre estiguin en actiu, no poden pertànyer a partits polítics ni organitzacions sindicals o empresarials, ni exercir cap altre càrrec públic o activitat professional o mercantil, llevat de la docència.

3. En defensa dels seus interessos, podran constituir i formar part d'associacions professionals fiscals, en els termes que estableixi la llei.

SECCIÓ 4. Responsabilitat patrimonial de la República

Article 107: Responsabilitat patrimonial

1. El funcionament deficient de l'Administració de justícia i els errors judicials donen dret al perjudicat a una reparació econòmica i moral pel dany causat, d'acord amb el procediment que la llei estableix.

2. La responsabilitat patrimonial té caràcter objectiu.

3. L'existència del dany es presumeix sempre que s'acrediti un funcionament deficient de l'Administració de justícia o un error judicial.

4. La reclamació es presenta davant la Sala de Govern del Consell Superior de Justícia i la resol la mateixa Sala, amb el preceptiu informe previ de la Sala de Control, en un termini màxim de sis mesos, i s'abonarà la indemnització que correspongui, si fa al cas.

5. La República ha de dotar anyalment el Consell Superior de Justícia d'un fons pressupostari específic per fer front a aquestes reclamacions.

CAPÍTOL 4. Altres institucions de la República

SECCIÓ 1. Sindicatures

Article 108. Sindicatura de Greuges

1. La Sindicatura de Greuges té la funció de protegir i defensar els drets i les llibertats que reconeix la Constitució. Amb aquesta finalitat supervisa, amb caràcter exclusiu:

a) La gestió governativa de les funcions públiques de la República i l'activitat dels organismes públics o privats vinculats o que en depenen.
b) L'activitat de les empreses privades que gestionen serveis públics o acompleixen activitats d'interès general o universal, o activitats equivalents de manera concertada o indirecta.
c) L'activitat de les persones que tinguin un vincle contractual amb l'Administració de la República i amb les entitats públiques que en depenen.
d) Totes aquelles altres activitats i funcions que la llei determini.

2. La Sindicatura de Greuges supervisa, amb caràcter subsidiari respecte de les sindicatures locals, l'activitat de l'Administració local i la dels organismes públics o privats vinculats o que en depenen.

3. Quan es regulin drets fonamentals reconeguts per la Constitució, la Sindicatura de Greuges pot sol·licitar dictamen al Consell de Garanties Constitucionals sobre els projectes i les proposicions de llei sotmesos a debat i a l'aprovació del Parlament.

Article 109. Sindicatura de Comptes

1. La Sindicatura de Comptes és l'òrgan fiscalitzador extern dels comptes, de la gestió econòmica i del control d'eficiència administrativa de:

a) Les funcions governatives de la República, dels ens locals i de la resta del sector públic de Catalunya i dels organismes públics o privats vinculats o que en depenen.
b) Els recursos públics utilitzats per les empreses privades que gestionen serveis públics o acompleixen activitats d'interès general o universal, o activitats equivalents de manera concertada o indirecta.
c) Els recursos públics utilitzats per les persones que tinguin un vincle contractual amb l'Administració de la República i amb les entitats públiques que en depenen.
d) Tots aquells altres recursos i funcions que la llei determina.

2. De la Sindicatura de Comptes, en particular, en depèn el control efectiu de la transparència, la lluita antifrau i contra la corrupció.

3. Totes les persones i entitats relacionades dins l'apartat 1 d'aquest article tenen l'obligació de presentar els comptes a la Sindicatura de Comptes en els termes que determina la llei.

Article 110. Sindicatura d'Ecologia

1. La Sindicatura d'Ecologia té la funció de protegir el dret als béns comuns i al medi natural dels ciutadans presents i futurs, i, amb aquest fi:

a) Fiscalitza la correcta realització de tota mena d'activitats públiques i privades.
b) Garanteix el dret dels ciutadans a disposar d'una informació permanent, continuada, correcta i contrastada sobre l'estat dels béns comuns naturals, l'estat del medi natural i els efectes de les accions projectades i executades.
c) Supervisa que tots els projectes en què la llei ho prevegi disposin del correcte informe d'avaluació de l'impacte ecològic.
d) Totes aquelles altres funcions que determini la llei.

2. La Sindicatura d'Ecologia emet, a requeriment de la Generalitat o del Parlament, els informes relatius a l'impacte ecològic dels projectes i les proposicions de llei sotmesos a debat i aprovació del Parlament.

Article 111. Sindicatura Electoral

1. La Sindicatura Electoral és l'autoritat encarregada dels processos electorals. Té les missions següents:

a) Elaborar, controlar, actualitzar i difondre el cens electoral.
b) Organitzar i supervisar tots els processos electorals, referèndums i consultes i convocar-los en els casos legalment previstos.
c) Determinar la composició i les funcions de les juntes electorals.
d) Dirigir l'escrutini i proclamar els electes.
e) Garantir la neutralitat i transparència dels processos.
f) Promoure els mecanismes de participació segura a través dels mitjans tecnològics disponibles en cada moment.
g) Impulsar i controlar la tramitació de les reformes constitucionals.
h) Totes aquelles altres funcions que la Constitució i la llei determinen.

2. La Sindicatura Electoral coneix de les impugnacions i recursos en matèria electoral, en els termes que determina la llei.

Article 112. Composició i funcions de les sindicatures

1. Cada sindicatura està integrada per cinc síndics. Els síndics són escollits per períodes de cinc anys, per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, en circumscripcions uninominals, que han d'assegurar la representació adequada de totes les zones del territori de Catalunya.

2. La Llei Electoral regula les condicions necessàries per poder ser candidat, amb l'objectiu de triar professionals independents, responsables, imparcials, assenyats i amb expertesa acreditada en la matèria que correspongui, en funció de cada sindicatura. La validació de les candidatures correspon a la Sindicatura Electoral. El procediment és el regulat al títol sisè de la Constitució.

3. Els membres de les sindicatures exerceixen llurs funcions amb imparcialitat i independència, són inviolables per les opinions expressades en l'exercici d'aquestes funcions i només en poden ser apartats mitjançant eleccions de revocació per les causes que estableix la llei.

4. S'han de regular per llei l'estatut personal dels membres de la Sindicatura Electoral, les incompatibilitats, les causes de cessament i les atribucions dels síndics. En tot cas, no poden ser síndics les persones que siguin membres d'un partit polític. L'exercici de la sindicatura és incompatible amb qualsevol altra activitat pública o privada, excepte les expressament determinades per la llei.

5. Les sindicatures gaudeixen d'autonomia reglamentària, organitzativa, funcional i de suficiència pressupostària, d'acord amb la llei.

6. Cada sindicatura elabora el pressupost respectiu, que sotmet a l'aprovació del Parlament i en ret comptes.

7. Les administracions públiques i les altres entitats i persones a què fa referència l'apartat 1 de l'article 108 tenen l'obligació de cooperar amb les sindicatures. S'han de regular per llei les sancions i els mecanismes destinats a garantir el compliment d'aquesta obligació.

8. Cada sindicatura ha de lliurar anualment al Parlament un informe de la seva activitat i retre'n comptes.

9. En l'exercici de les seves funcions, i per tal de garantir el compliment de llurs finalitats, les sindicatures tenen capacitat sancionadora, en els termes que determina la llei.

Article 113. Junta de Síndics

1. La Junta de Síndics és l'òrgan coordinador de les sindicatures i està formada per un representant de cada sindicatura i un representant dels síndics locals.

2. Correspon a la Junta de Síndics:
   a) Coordinar el bon funcionament de les sindicatures i de llurs membres.
   b) Escollir i nomenar els membres dels òrgans reguladors, a proposta de la sindicatura o sindicatures competents en la matèria.
   c) Organitzar els serveis comuns de les sindicatures.
   d) Reunir els síndics locals per tractar afers referits a les seves competències.
   e) Qualsevol altra funció de la mateixa naturalesa que les anteriors determinada expressament per la llei.

3. La Junta de Síndics es reuneix a instàncies de qualsevol dels seus membres i actua com a president el síndic que sigui elegit en cada sessió. Les decisions de la Junta de Síndics es prenen per majoria dels seus membres. En cas d'empat, el síndic que presideix la reunió té vot de qualitat.

4. Els càrrecs públics i els treballadors al servei de les administracions públiques tenen l'obligació de comparèixer a requeriment raonat de la Junta de Síndics. El requeriment ha d'estar necessàriament relacionat amb les competències pròpies de les sindicatures i no pot respondre a motivacions polítiques.

SECCIÓ 2. Consell de Garanties Constitucionals

Article 114. Funcions

1. El Consell de Garanties Constitucionals és la institució de la República que vetlla per l'adequació a la Constitució de les disposicions que emanin de les funcions de la República.

2. El Consell de Garanties Constitucionals emet dictamen, en els termes que estableix la llei, en els casos següents:
   a) L'adequació a la Constitució dels projectes i proposicions de llei sotmesos a debat i aprovació del Parlament i dels decrets llei sotmesos a convalidació del Parlament.
   b) L'adequació a la Constitució dels projectes de decret legislatiu aprovats pel president de la Generalitat.

c) L'adequació dels projectes i les proposicions de llei i dels projectes de decret legislatiu aprovats pel president de la Generalitat que afectin l'autonomia local, en els termes que garanteix la Constitució.
d) Els altres casos que la Constitució o la llei determinen.

3. La interposició d'un recurs d'inconstitucionalitat requereix sempre el dictamen previ del Consell de Garanties Constitucionals.

Article 115. Composició i funcionament

1. El Consell de Garanties Constitucionals és format per nou membres nomenats pel President de la República, que han de ser juristes de reconegut prestigi, capacitat i expertesa, amb un mínim de 20 anys d'exercici efectiu acumulat. Cinc d'aquests membres són escollits pel Parlament per majoria de tres cinquenes parts i quatre escollits per la pròpia Presidència.

2. La durada del mandat dels membres del Consell no pot ser superior a deu anys i no pot ser renovat.

3. Els membres del Consell de Garanties Constitucionals elegeixen entre ells el president.

4. Una llei regula el funcionament del Consell de Garanties Constitucionals, l'estatut dels seus membres i els procediment relatius a l'exercici de les seves funcions, i pot ampliar-ne les competències.

5. El Consell de Garanties Constitucionals té autonomia orgànica, funcional i pressupostaria, d'acord amb la llei.

SECCIÓ 3. Òrgans reguladors

Article 116. Creació i funcions

1. Els òrgans reguladors són els ens encarregats de supervisar, regular i vigilar aquells aspectes de la vida econòmica, social o ecològica que per la seva naturalesa ho requereixin.

2. Els òrgans reguladors es creen i dissolen per llei, que n'ha de regular l`objecte, les competències, la capacitat normativa i la capacitat sancionadora. En tot cas, els informes del òrgans reguladors tenen caràcter vinculant quan tenen com a objecte la protecció dels drets dels consumidors.

3. Els membres dels òrgans reguladors són escollits i nomenats per la Junta de Síndics, a proposta de la sindicatura o

sindicatures competents en la matèria; depenen orgànicament de la Sindicatura de Greuges i funcionalment del Parlament.

CAPÍTOL 5. Pressupostos de la República

Article 117. Pressupostos Generals de la República

1. Els Pressupostos Generals de la República tenen caràcter anual i inclouen la totalitat d'ingressos i despeses del sector públic.

2. L'elaboració dels Pressupostos Generals correspon als òrgans i càrrecs següents:

a) Al president de la Generalitat, els de la funció executiva.
b) Al Parlament, els de la funció legislativa.
c) A la Sala de Govern del Consell Superior de Justícia, els de la funció judicial.
d) A cadascuna de les sindicatures, els seus propis.
e) Al fiscal general, els de la Fiscalia.

3. Els pressupostos es remeten, amb el vistiplau previ del president, al Parlament per al seu estudi, esmena i aprovació. La llei fixa els mecanismes de coordinació pertinents per tal que les propostes de pressupostos que es presentin al Parlament s'ajustin, en conjunt, als principis d'estabilitat econòmica i de bon funcionament del sector públic fixats per la Constitució i per la llei.

4. Tots els òrgans que han elaborat una part dels pressupostos tenen l'obligació de retre comptes de la seva execució davant del Parlament.

Article 118. Limitació de compensacions i dietes

1. La Llei de Pressupostos Generals de la República ha de fixar anualment un límit màxim total i general per a compensacions o dietes que puguin tenir dret a percebre els membres electes o treballadors o càrrecs no electes al servei de totes les institucions de la República, incloent-hi els ens locals. Ningú mai no podrà percebre compensacions o dietes que superin el 50% del corresponent sou o salari.

2. Únicament es pot percebre un sol sou o salari públic de jornada completa, encara que s'ostentin diferents càrrecs o funcions públiques.

3. Els Pressupostos Generals de la República han de fixar cada any el salari mínim interprofessional, que s'ha d'actualitzar periòdicament d'acord amb la riquesa que produeixi anualment el país.

4. No es poden establir nous impostos ni càrregues fiscals a la ciutadania ni per llei de pressupostos ni en virtut de cap altra llei que no respecti els tràmits, procediments i requisits fixats a la Llei General Tributària.

TÍTOL CINQUÈ. ORGANITZACIÓ TERRITORIAL

CAPÍTOL 1. Organització territorial de la República

Article 119. Estructura territorial

1. Catalunya estructura la seva organització territorial bàsica en municipis i comarques.

2. L'àmbit supramunicipal és constituït, en tot cas, per mancomunitats.

Article 120. El municipi

1. El municipi és l'ens local bàsic de l'organització territorial de Catalunya i el mitjà essencial de participació de la comunitat local en els afers públics.

2. El govern i l'Administració municipals corresponen a l'Ajuntament, format per l'alcaldia i els regidors.

3. La Constitució garanteix al municipi l'autonomia per a l'exercici de les competències que té encomanades i la defensa dels interessos propis de la col·lectivitat que representa.

4. Els actes i els acords adoptats pel municipi no poden ésser objecte de control d'oportunitat per cap altra Administració.

5. Es poden constituir en entitats municipals descentralitzades aquelles concentracions de població que, dins d'un municipi, formin nuclis separats territorialment, o bé per raons històriques, en els termes que determina la llei.

6. Els municipis es creen, modifiquen o suprimeixen per llei, que ha de ser votada i referendada per la població censada.

Article 121. Competències i organització locals

1. Els governs locals tenen competències pròpies sobre matèries específiques, en els termes que determina la llei, sota els principis de subsidiarietat i suficiència, tot tenint en compte les diferents característiques demogràfiques, geogràfiques, funcionals, organitzatives, de dimensió i de capacitat de gestió.

2. Els municipis disposen de plena capacitat funcional i d'autoorganització dins el marc de les disposicions generals establertes per la llei.

3. Els municipis tenen capacitat normativa, com a expressió dels principis democràtics i d'autonomia local, en l'àmbit de llurs competències.

Article 122. Autonomia local

1. Els Ajuntaments són les entitats locals de Catalunya, que gaudeixen de plena capacitat jurídica i tenen plena autonomia per a l'acompliment dels seus fins i l'execució de les seves competències.

2. Les entitats locals poden dictar disposicions per al bon ordenament de la vida pública al seu territori, d'acord amb el que disposin la llei i les normes del seu municipi.

Article 123. Alcaldia i Ple

1. L'alcalde és la màxima autoritat executiva de l'Ajuntament i el representant ordinari de totes les institucions de la República al seu territori.

2. El Ple és l'òrgan de control de l'Ajuntament i està format pels regidors. L'Alcalde té dret a assistir-hi i a prendre-hi la paraula.

3. El Ple i l'alcalde tenen les competències que la llei atorgui a cadascun.

4. L'Alcalde és escollit cada cinc anys per mitjà de sufragi universal, lliure, igual, directe i secret en una circumscripció única a tot el municipi, en els termes que fixa la Constitució i la legislació electoral. L'elecció de l'alcalde és separada i independent de la dels regidors.

5. Els regidors són escollits a banda de l'alcalde cada cinc anys per mitjà de sufragi universal, lliure, igual, directe i secret en circumscripcions fixades per la Sindicatura Electoral, amb l'informe previ de l'Ajuntament i del síndic local, en cas que n'hi hagi, en els termes que fixi la Llei Electoral, que en tot cas ha de complir els principis següents:

a) Cada entitat municipal descentralitzada ha de constar d'una circumscripció com a mínim. Les divisòries entre circumscripcions s'han de basar en els nuclis separats de població, divisions administratives o tradicionals, accidents geogràfics significatius i vials públics.
b) Cap circumscripció no pot tenir més del 40% del cens electoral del municipi.

c) El nombre de regidors que s'escull per cada circumscripció és d'un per cada mòdul electoral o fracció, essent el mòdul electoral un nombre d'electors fixat per la Sindicatura Electoral per a cada municipi en cada elecció ordinària, d'acord amb una norma general que estableix la Llei Electoral.
d) El sistema electoral per triar els regidors és de representació directa, de llistes obertes i a una sola volta. A la papereta hi han de constar els candidats per ordre alfabètic, començant per un lloc determinat aleatòriament un cop proclamats els candidats. Cada elector marca un nombre de candidats no superior al nombre de regidors que s'elegeixen i resulten elegits els candidats amb el nombre més alt de vots a la seva circumscripció.

6. Les vacants d'alcalde o de regidors que s'esdevinguin per qualsevol causa abans de finalitzar el seu mandat es cobreixen mitjançant eleccions extraordinàries, o ordinàries si fa el cas. Quan es tracti d'eleccions extraordinàries, el càrrec d'alcalde o de regidor així electe s'exercirà fins al final del mandat del cessant.

Article 124. Règim especial de la Ciutat de Barcelona

1. La ciutat de Barcelona disposa d'un règim especial, establert per llei.

2. L'Ajuntament de Barcelona s'organitza en districtes i barris.

3. L'Ajuntament de Barcelona té iniciativa per proposar la modificació d'aquest règim especial i, d'acord amb la llei i el Reglament del Parlament, ha de participar en l'elaboració dels projectes de llei que incideixen en aquest règim especial i ha d'ésser consultat en la tramitació parlamentària d'altres iniciatives legislatives sobre el seu règim especial.

Article 125. Pressupostos de l'Administració local

1. Les administracions locals elaboren, estudien, esmenen i aproven els respectius pressupostos. Aquests comprenen la totalitat dels ingressos i despeses, i inclouen necessàriament les compensacions o dietes màximes a què fa referència l'apartat 1 de l'article 118.

2. Les despeses esmentades únicament poden ser revisades amb els mateixos tràmits i requisits establerts per a la seva aprovació.

3. Són d'aplicació als pressupostos locals els punts 1 i 2 de l'article 118.

Article 126. Síndics locals

1. Els Ajuntaments poden proveir el càrrec de síndic local amb les funcions i competències de les sindicatures de Greuges i d'Ecologia, referides exclusivament a l'àmbit territorial i competencial del seu municipi, d'acord amb el que disposi la llei.

2. Cada síndic local correspon a un municipi, si bé diversos municipis limítrofs o de la mateixa comarca poden acordar compartir un síndic comú.

3. Els síndics locals són escollits per períodes de cinc anys, per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret en una circumscripció uninominal de tot el seu territori, en els termes que fixen la Constitució i la Llei Electoral.

4. El síndic local té l'obligació de col·laborar amb les sindicatures i, en particular:

a) Recull i transmet a les respectives corporacions locals les denúncies dels ciutadans del seu territori i competència, sense perjudici del dret d'aquests d'adreçar-se directament a aquella sindicatura que tinguin per convenient.
b) Transmet a la sindicatura corresponent els afers que per la seva naturalesa ho requereixin i caiguin fora de les competències el síndic local.
c) Qualsevol altra determinada per la llei.

5. Cada síndic local elabora el seu pressupost que sotmet a l'aprovació del seu Ajuntament, el qual l'ha d'aprovar d'acord amb el principi de suficiència financera. El síndic local ha de retre comptes de l'execució davant el Ple de l'Ajuntament.

6. Els síndics locals disposen de capacitat sancionadora, en els termes que determina la llei.

CAPÍTOL 2. Distribució territorial

Article 127. La comarca

1. La comarca és una unitat electoral formada per un conjunt connex de Municipis. Tots els Municipis han de pertànyer a una i només una Comarca.

2. Les comarques es creen, modifiquen o suprimeixen per llei, que ha de ser votada i referendada per la població censada.

Article 128. La vegueria

La vegueria és la divisió territorial que adopta la Generalitat per a l'organització territorial dels seus serveis.

Article 129. Mancomunitats i altres ens supramunicipals

1. Les entitats locals poden constituir Mancomunitats, sota el principi de la lliure associació, en els termes que determina la llei.

2. Les Mancomunitats tenen la consideració d'entitats locals.

3. Les Mancomunitats es regeixen pel seu Protocol, que ha de ser aprovat per cadascuna de les entitats mancomunades.

4. Les entitats locals també poden constituir altres ens supramunicipals, en els termes que determina la llei.

TÍTOL SISÈ. PROCESSOS ELECTORALS

Article 130. Principis generals electorals

1. S'entén per procés electoral qualsevol convocatòria que es faci a la totalitat o a una part del poble de Catalunya per tal que manifesti la seva voluntat democràtica.

2. Els processos electorals poden ser eleccions ordinàries, extraordinàries i de revocació.

3. Es poden desenvolupar diversos processos electorals de manera simultània.

4. La Sindicatura Electoral, com a màxim responsable de tots els processos electorals, ha de vetllar permanentment per tal que tots els ciutadans, incloent-hi els residents a l'exterior, tinguin les màximes facilitats per exercir el dret de vot amb tota llibertat i fiabilitat i sigui recollit amb totes les garanties democràtiques.

5. El règim electoral és regulat per una llei aprovada per majoria de dues terceres parts del Parlament.

Article 131. Eleccions ordinàries

Les eleccions ordinàries se celebren en cicles inamovibles de cinc anys, d'acord amb el calendari següent:

a) Amb la primera elecció del cicle s'escullen el president de la República, el president de la Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans del Tribunal Suprem, el fiscal superior de la República i els síndics electorals..
b) Amb la segona elecció del cicle s'escullen alcaldes, regidors, síndics locals i fiscals de districte.
c) Amb la tercera elecció del cicle s'escullen els diputats i els síndics de greuges, de comptes i d'ecologia.

Totes les esmentades eleccions se celebren en anys diferents.

Article 132. Eleccions extraordinàries

Són eleccions extraordinàries les destinades a cobrir vacants de càrrecs electes per qualsevol causa, excepte la revocació. El mandat del càrrec així electe ho és fins a les següents eleccions ordinàries per a aquell càrrec.

Article 133. Eleccions de revocació

1. Tots els càrrecs electes poden ser sotmesos a unes eleccions de revocació instades directament pels electors i celebrades abans que s'acabi el mandat normal de la persona sotmesa a revocació. A les eleccions de revocació s'hi pot presentar la persona sotmesa a revocació, juntament amb la resta de candidats.

2. La Sindicatura Electoral ha de convocar eleccions de revocació:

a) Quan així li ho demani un nombre d'electors de la circumscripció corresponent, superior a la meitat dels vots que va obtenir la persona a qui es vol revocar i, en tot cas, amb un mínim del deu per cent dels electors de la circumscripció.
b) Quan el Parlament exigeixi la responsabilitat política del president, per majoria de tres cinquenes parts, d'acord amb l'article 71.3.
c) Quan el president no convoqui els referèndums obligatoris a què fa referència l'article 137.3.
d) Quan algun càrrec electe impedeixi o dificulti greument la tramitació i la celebració en temps i forma de qualsevol referèndum, en els termes indicats a l'article 142.5.

3. Un cop celebrades unes eleccions de revocació, no es pot iniciar un altre procés de revocació contra la persona que l'hagi superat fins transcorregut el termini que estipula la Llei Electoral.

Article 134. Condicions generals per ser candidat

Tothom qui vulgui ser candidat ha de complir obligatòriament les condicions següents:

a) Estar inscrit al cens de la circumscripció per a la qual es presenta.
b) No haver estat condemnat en ferm per delictes econòmics, per qualsevol tipus de delictes de corrupció o contra la seguretat de la República, en els termes que determina la Llei Electoral.
c) No haver ocupat ja, en la data de l'elecció, durant un mínim de vuit anys, el càrrec que cal cobrir. Aquesta

limitació no afecta la persona sotmesa a elecció de revocació, en el cas que s'hi presenti.

d) Les condicions que disposa la Llei Electoral i les disposicions específiques per a cada càrrec.

Article 135. Campanya electoral

1. La Llei Electoral regula les condicions generals, terminis i límits de despesa de cada campanya electoral.

2. En qualsevol cas, la llei ha de garantir la igualtat de tots els candidats en el procés electoral.

3. Tots els candidats tenen dret a rebre, en igualtat de condicions, una subvenció pública per a despeses electorals, de la qual n'hauran de retre comptes una vegada finalitzada la campanya.

4. La Sindicatura Electoral, per unanimitat dels seus membres, i amb els tràmits legalment establerts, està facultada per anul·lar una candidatura si incompleix greument el límits de la despesa fixats a la convocatòria.

Article 136. Dates electorals i presa de possessió

1. La Llei Electoral regula els terminis i condicions per determinar en quina data electoral s'ha de fer cada procés electoral concret.

2. En tot cas, les eleccions ordinàries tenen lloc sempre el segon diumenge del mes de novembre i els electes entren en possessió del càrrec l'u de gener següent.

3. Les eleccions de revocació i extraordinàries tenen lloc en un termini màxim de tres mesos comptats des del moment de la sol·licitud de revocació o del moment que s'ha produït la vacant. Els candidats electes entren en possessió del càrrec en el moment en què es proclamen oficialment els resultats definitius.

TÍTOL SETÈ. PARTICIPACIÓ CIUTADANA

CAPÍTOL 1. Referèndum

Article 137. Definició

1. La consulta vinculant, mitjançant el sistema de votació popular, sobre qüestions o mesures polítiques transcendents, o disposicions legals d'àmbit nacional o internacional, s'anomena referèndum.

2. El referèndum és de caràcter nacional si la qüestió sotmesa a consulta afecta tots els inscrits al cens o tot l'àmbit territorial de Catalunya. Si només afecta una part del cens o del territori, és de caràcter territorial.

3. El president de la República pot convocar un referèndum a iniciativa pròpia i té l'obligació de fer-ho en els casos següents:

a) Quan el Parlament així li ho sol·liciti.
b) Quan la Sindicatura Electoral li ho demani en tramitar una iniciativa ciutadana o una legislativa popular.
c) Quan la Sala de Govern del Consell Superior de Justícia ho faci d'acord amb l'article 96.3.
d) Quan les sindicatures instin a fer-lo de manera unànime.
e) Quan el sol·liciti un mínim del 25% dels plens municipals que representi un mínim d'un 25% de la població que ha de ser consultada.
f) Quan la Constitució i la llei així ho indiquin.

Si el president no convoca dins el termini marcat per la llei el referèndum obligatori, la Sindicatura Electoral l'ha de convocar d'ofici i, simultàniament, ha d'iniciar unes eleccions de revocació contra el president.

4. Són necessàriament objecte de referèndum:

a) La reforma total o parcial de la Constitució.
b) La modificació o derogació de lleis aprovades pel Parlament a instàncies de la iniciativa popular.
c) L'adhesió a organismes de seguretat i defensa col·lectives o la seva denúncia internacional.
d) L'adhesió a organismes supranacionals o la seva denúncia internacional.

5. La Llei de Participació Ciutadana regula els detalls de la celebració dels referèndums.

Article 138. Quòrum i convocatòria

1. La Llei de Participació Ciutadana regula els quòrums de participació necessaris per tal que els resultats dels referèndums siguin vàlids. Garantit el quòrum de participació corresponent, el vot favorable de la majoria del cos electoral és sempre suficient per acceptar la proposta sotmesa a referèndum. Si hi ha dues propostes, en sortirà guanyadora la que aconsegueixi més vots favorables.

2. La llei de participació ciutadana regula les normes de tramitació i els corresponents terminis per a la convocatòria i la celebració dels referèndums, que no poden ser superiors a 90 dies, comptats des de la corresponent sol·licitud davant la

Sindicatura Electoral, o, altrament, des del moment en què es doni el supòsit legal de convocatòria obligatòria.

Article 139. Referèndum d'iniciativa ciutadana de proposició

1. La ciutadania té el dret a promoure mitjançant referèndum d'iniciativa ciutadana la revisió total o parcial de la Constitució. També pot promoure l'adhesió o denúncia de tractats, tant internacionals com supranacionals, i les lleis que els desenvolupen, a més de proposar l'aprovació o la derogació de lleis.

2. No poden ser objecte de referèndum de proposició aquelles iniciatives que redueixin els drets i les garanties que constitueixin l'estàndard mínim de protecció establert internacionalment.

3. El títol vuitè estableix el procediment que cal seguir per a la reforma constitucional i la Llei de Participació Ciutadana regula els referèndums de proposició.

Article 140. Referèndum d'iniciativa ciutadana de revocació

1. La ciutadania pot instar la convocatòria d'un referèndum de revocació de qualsevol treballador públic o càrrec no electe, en el cas que desatengui o faci deixadesa greu de les seves funcions o perjudiqui directament el funcionament dels serveis públics que en depenen.

2. La iniciativa popular de revocació es duu a terme amb independència de les accions que exerciti la persona subjecte a revocació i amb total respecte als drets i a les indemnitzacions que li puguin correspondre legalment.

3. La llei de participació ciutadana estableix les circumstàncies i supòsits per instar aquesta iniciativa popular revocatòria.

Article 141. Referèndum de resolució de conflictes mutus

1. En casos d'especial transcendència ciutadana, el president de la República o el Parlament poden sol·licitar a la Sindicatura Electoral la celebració d'un referèndum per resoldre una situació de conflicte institucional mutu.

2. De la mateixa manera, en casos de transcendència local, l'alcalde i el Ple de l'Ajuntament poden sol·licitar-li la celebració d'un referèndum local per resoldre la situació de conflicte mutu.

3. D'acord amb el que es preveu a l'article 94.4, tota discrepància entre les sales de Govern i de Control del Consell Superior de Justícia que pugui bloquejar alguna de les seves

funcions es resol mitjançant la mediació de la Sindicatura Electoral, i, en cas que no hi hagi acord, es convocarà el referèndum corresponent, a petició d'alguna de les sales.

4. El referèndum consisteix a votar dues propostes diferents, formulades per cada institució, autoritat o sala implicada, i la ciutadania ha de triar-ne una, amb caràcter vinculant.

5. La llei de participació ciutadana en determina els supòsits, requisits i procediments corresponents.

Article 142. Requisits comuns

1. Tots els qui promoguin els referèndums d'iniciativa ciutadana han de gaudir del seu dret a vot i estar inscrits en el cens electoral corresponent.

2. Per promoure qualsevol dels referèndums d'iniciativa ciutadana, cal la concurrència acreditada del percentatge mínim de votants del cos electoral. Aquest percentatge, fixat per la Llei de Participació Ciutadana, no pot ser superior al 5% del cens electoral respectiu.

3. Aquesta llei regula el procediment i el calendari de tramitació dels referèndums d'iniciativa ciutadana i els de resolució de conflictes; la llei fixa, alhora, el termini màxim de tramitació que cadascun hagi de tenir. En qualsevol cas, aquest termini màxim mai no pot superar el de dotze mesos, entre la presentació de la sol·licitud de referèndum, amb tots els requisits, i la seva definitiva resolució o votació.

4. La Sindicatura Electoral és la responsable d'acceptar a tràmit els referèndums d'iniciativa ciutadana i de resolució de conflictes; verificar el compliment dels requisits; tramitar-los d'acord amb el que determina la llei; complir i fer complir els terminis assenyalats per a la seva tramitació i consideració, i endegar el procés, si és el cas, tot sol·licitant-ne la convocatòria al president.

5. La Sindicatura Electoral ha de promoure una elecció de revocació contra qualsevol càrrec electe que impedeixi o dificulti greument la tramitació i la celebració en temps i forma de qualsevol d'aquests referèndums.

6. La llei atorga a la Sindicatura Electoral facultats suficients per fer efectiva, amb caràcter subsidiari, la revocació aprovada mitjançant el referèndum d'iniciativa ciutadana de revocació de treballador públic o càrrec no electe, si en un termini no superior a 30 dies no ha estat executada per part del càrrec electe o l'òrgan al qual legalment li pertocaria

fer-ho, sens perjudici de les responsabilitats en què pugui incórrer aquest darrer.

CAPÍTOL 2. Iniciativa legislativa popular

Article 143. Iniciativa legislativa popular

1. Un mínim del 5% dels ciutadans amb dret de vot inscrits en el cens electoral poden sol·licitar, en els termes establerts per la Llei de Participació Ciutadana, la tramitació d'una iniciativa legislativa popular per a l'aprovació, adopció, modificació o derogació de disposicions legislatives o decisions de la funció executiva de caràcter legislatiu. Aquestes iniciatives, que han d'estar formulades en sentit genèric, s'han de presentar davant la Sindicatura Electoral, la qual les trasllada al Parlament o al president de la Generalitat, segons correspongui.

2. Si el Parlament o el president aproven la iniciativa popular formulada, han d'elaborar el projecte corresponent, que ha d'estar aprovat en el termini màxim de dotze mesos, comptats a partir de la data de la recepció en seu parlamentària o executiva.

3. Si el Parlament o el president rebutgen la iniciativa popular, o si transcorreguts tres mesos de la presentació de la iniciativa en seu parlamentària o executiva no hi ha hagut pronunciament, els promotors poden instar davant la Sindicatura Electoral la celebració d'un referèndum per tal que els ciutadans es pronunciïn sobre la seva acceptació o rebuig. Si el resultat del referèndum és afirmatiu, el Parlament o la Generalitat està obligat a tramitar la norma corresponent de manera immediata.

4. Si, un cop tramitada i aprovada la norma, els promotors consideren que el resultat desvirtua notablement l'esperit o els objectius que es pretenien, poden instar la celebració d'un nou referèndum per tal que els ciutadans es pronunciïn sobre l'aprovació de la norma o si cal reiniciar-ne la tramitació.

5. La Llei de Participació Ciutadana fixa el procediment i els terminis que cal seguir per a la tramitació d'una iniciativa legislativa popular.

CAPÍTOL 3. Altres disposicions

Article 144. Consultes populars

La Llei de Participació Ciutadana regula el règim jurídic, les modalitats, el procediment, l'acompliment i la convocatòria per part del president de la República o dels ens locals, en l'àmbit

de llurs competències, d'enquestes, audiències públiques, fòrums de participació i qualsevol altre instrument de consulta popular.

Article 145. Dates de celebració

Els referèndums, consultes i altres formes de participació tenen lloc coincidint amb la primera data electoral més propera possible segons la Llei Electoral, d'acord amb l'article 136 de la Constitució. Si aquesta disposició fes impossible complir algun dels terminis fixats per a la celebració d'un referèndum, la Sindicatura Electoral, amb el dictamen previ del Consell de Garanties, està facultada per ajornar el termini, el temps mínim necessari, o bé per habilitar una data addicional.

TÍTOL VUITÈ. REFORMA CONSTITUCIONAL

Article 146. Iniciativa

1. Poden instar el procés per modificar totalment o parcialment la Constitució:
   a) El president de la República.
   b) El Parlament, per acord d'un terç dels diputats.
   c) Les sindicatures, per acord unànime.
   d) Els ciudatans que reuneixin un nombre de signatures equivalent al 10% del cens electoral, per referèndum d'iniciativa ciutadana de proposició.
   e) Els ciutadans mitjançant la iniciativa legislativa popular.

2. La ratificació de tractats internacionals que hagin estat prèviament declarats contraris a la Constitució per la Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans del Tribunal Suprem requereix, prèviament, la reforma constitucional corresponent.

3. L'entrada en vigor d'una reforma constitucional que suposi conculcar una norma de dret internacional respecte de la qual la República ja s'hagi obligat internacionalment requereix la denúncia internacional prèvia d'aquesta norma, d'acord amb el dret internacional.

4. Totes les propostes de reforma constitucional s'han de presentar davant la Sindicatura Electoral, que és l'òrgan encarregat d'impulsar-les i controlar-ne la tramitació.

5. No es pot iniciar cap procés de reforma constitucional en temps de guerra o en qualsevol dels estats d'alarma, excepció o setge.

Article 147. Tramitació i aprovació

1. La reforma constitucional a instàncies de la iniciativa ciutadana s'origina amb un referèndum de proposició, previst l'article 139 de la Constitució, o bé mitjançant una iniciativa legislativa popular, regulada per l'article 143.

2. Quan la reforma constitucional afecti els títols preliminar, primer, setè o vuitè, amb independència de quin càrrec o òrgan l'hagi instada, s'ha de tramitar pel procés constituent, d'acord amb el que es preveu a l'article 148 següent.

3. Quan la reforma constitucional afecti la resta de títols, per aprovar-la cal el vot favorable de la majoria absoluta del Parlament i s'ha de sotmetre posteriorment a referèndum, en els termes continguts al títol setè. Si la proposta de reforma constitucional no és aprovada pel Parlament o és rebutjada en referèndum, no es pot iniciar la tramitació de cap altra reforma sobre la mateixa qüestió o una de similar fins que hagi transcorregut un any. La Sindicatura Electoral, en primera instància, i el Consell de Garanties Constitucionals, en segona instància, són els òrgans competents per determinar si una proposta està o no afectada per aquesta interdicció.

Article 148. Procés de Convenció Nacional

1. En els supòsits previstos a l'article 147.2, la Presidència de la República, a instàncies de la Sindicatura Electoral, ha de convocar un procés d'informació, sensibilització i participació ciutadana que consisteix en l'obertura, al conjunt de la ciutadania, d'espais deliberatius en relació amb l'objecte de la reforma constitucional. La Sindicatura Electoral és l'òrgan encarregat d'organitzar, impulsar i controlar aquest procés, que ha de tenir una durada d'entre tres i dotze mesos. Al final del procés, la Sindicatura Electoral ha d'elaborar un informe on fa constar els consensos o diferències més significatives manifestades sobre els continguts o els principis rectors que han de guiar la reforma constitucional. Cadascuna de les sindicatures, el Consell de Garanties Constitucionals i la Sala de Govern del Consell Superior de Justícia poden afegir-hi, com a annexos, la seva opinió sobre la reforma plantejada. Aquest informe ha de ser tingut en compte per l'Assemblea Constituent Mixta.

2. L'Assemblea Constituent Mixta és l'òrgan a través del qual el poble de Catalunya exerceix la seva funció constituent. És un ens independent de la resta de funcions de la República i és dissol automàticament un cop celebrat el referèndum de reforma constitucional previst al punt 7 següent.

3. L'Assemblea Constituent Mixta està constituïda per un mínim de 50 membres, la meitat dels quals són escollits pels

parlamentaris, d'acord amb la seva representació política, i l'altra meitat representa la ciutadania. Aquests últims són triats per sorteig d'acord amb un cens específic a través del qual els ciutadans que vulguin participar-hi s'inscriuen per ser elegibles al principi de cada legislatura.

4. El règim econòmic i organitzatiu de l'Assemblea s'estableix per llei.

5. Durant els treballs de l'Assemblea Constituent mixta cap dels seus membres no es pot presentar a les diferents eleccions ordinàries, extraordinàries o de revocació que es puguin celebrar.

6. El text resultant ha de ser aprovat per tres cinquenes parts dels membres de l'Assemblea.

7. Un cop redactada i aprovada la reforma parcial o total de la Constitució conforme a les previsions precedents, es publicarà en el Diari Oficial de la República per al coneixement de la ciutadania i seguidament ha de ser sotmesa a referèndum nacional. La Constitució queda definitivament aprovada, sense necessitat de quòrum de participació, si la meitat més un dels votants hi voten a favor.

DISPOSICIONS

Disposicions addicionals

Primera

La República succeeix l'Estat espanyol en tots els tractats i instruments internacionals que hagi celebrat vàlidament fins al dia de la Declaració d'Independència, llevat de decisió en contra d'una majoria qualificada de tres cinquenes parts del Parlament.

Segona

La República promou la transformació de les indústries bèl·liques en indústries de seguretat i prevenció de conflictes.

Disposicions transitòries

Primera

El règim jurídic de la llengua castellana ha de respectar, garantir i protegir els drets lingüístics dels catalans que constitueixin el nou estat, nascuts abans de l'any 1977, a poder emprar oralment i per escrit la llengua castellana davant les

institucions públiques, sense que hi pugui haver cap tipus de discriminació per raons lingüístiques.

Segona

Tots aquells ciutadans que a la data de la declaració d'independència tinguin la nacionalitat espanyola i el veïnatge administratiu català o els que acreditin la residència habitual legal a Catalunya per un termini superior als 5 anys, són reconeguts com a catalans d'origen a tots els efectes, sens perjudici del seu dret a renunciar-hi, si desitgen conservar la nacionalitat espanyola i la legislació espanyola fes incompatible la doble nacionalitat.

Tercera

1. Després de l'aprovació de la Constitució i fins a la data de les primeres eleccions ordinàries previstes a l'article 131, continua al capdavant de la Presidència el president de la Generalitat electe. Aquestes eleccions s'han de celebrar el segon diumenge del mes de novembre immediatament següent a l'entrada en vigor de la Constitució.

2. En aquesta mateixa data s'elegeix el president de la Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans del Tribunal Suprem, el fiscal superior de la República i la primera Sindicatura Electoral, que és l'encarregada, a partir d'aquest moment, de tots els processos electorals, segons estableix l'article 130.

3. De manera excepcional, en les primeres eleccions ordinàries s'escollirà també la Sindicatura d'Ecologia. Els síndics així electes tenen mandat fins a la tercera elecció ordinària del mateix cicle.

4. S'allarga de manera excepcional el mandat dels alcaldes i regidors que estiguin nomenats en aquesta data fins a la segona elecció ordinària del mateix cicle.

5. S'allarga de manera excepcional el mandat dels diputats, del síndic de greuges i dels membres de la Sindicatura de Comptes que estiguin nomenats en aquesta data fins a la tercera elecció ordinària del mateix cicle.

Quarta

1. Un cop celebrades les primeres eleccions ordinàries del primer cicle, s'han de constituir en el termini màxim de 90 dies la Sala de Govern i Sala de Control del Consell Superior de la Justícia, els membres de les quals són escollits pels terminis establerts als articles 93 i 94 de la Constitució.

Per tal de renovar la meitat dels membres de la Sala de Control, en la reunió constituent s'han de fer dos sorteigs, un entre

els membres escollits pels advocats en exercici i un altre entre els membres escollits pels altres operadors de la funció judicial, per a establir quins finiran llur mandat en escaure's la primera renovació als quatre anys.

Els membres de la Sala de Control que cessin en la primera renovació podran ésser elegits, excepcionalment, per un segon mandat complet.

2. Un cop celebrades les primeres eleccions ordinàries del primer cicle, s'ha de constituir en el termini màxim de 90 dies la Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans del Tribunal Suprem pels terminis establerts a l'article 100 de la Constitució.

Per tal de determinar l'ordre de renovacions, en la reunió constituent s'han de fer dos sorteigs, un entre els membres escollits per la carrera judicial i un altre entre els membres escollits entre juristes de reconegut prestigi, capacitat i expertesa, per establir quins finiran llur mandat en escaure's la primera renovació.

Els membres de la Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans del Tribunal Suprem que cessin en la primera renovació podran ésser elegits, excepcionalment, per un segon mandat complet.

3. El president de la República, amb un dictamen previ del Consell de Garanties Constitucionals, està facultat per establir mitjançant un decret llei, les disposicions necessàries per dur a terme els processos previstos en aquesta disposició transitòria.

Cinquena

En tot allò que no estigui previst en cap disposició transitòria, i mentre no s'efectuïn els relleus pels mecanismes previstos a la Constitució, continuen en funcions els òrgans previstos per la Llei de Transitorietat.

Disposicions derogatòries

Primera

Es declara nul de ple dret i completament derogat en allò que pogués conservar de vigència el Decret de Nova Planta, de 16 de gener del 1716.

Segona

1. Queda derogada la Constitució Espanyola de 27 de desembre del 1978 i les altres normes espanyoles anàlogues que poguessin quedar vigents, en tot el territori de la República de Catalunya, llevat de les lleis que temporalment restin en vigència d'acord amb la Llei de Transitorietat.

2. Queda igualment derogada qualsevol legislació contrària al que estableix a la Constitució.

Disposicions finals

Primera. Entrada en vigor

La Constitució entra en vigor al moment de publicar-se al Diari Oficial de la República.

PRÒLEG 2
PREÀMBUL 3
TÍTOL PRELIMINAR. DISPOSICIONS FUNDACIONALS 4
Article 1. Catalunya 4
Article 2. Forma política de l'Estat 4
Article 3. Llengües 4
Article 4. Símbols nacionals 4
Article 5. Capitalitat 5
Article 6. L'Aran 5
Article 7. Territoris amb vincles històrics, lingüístics i culturals 5
Article 8. Comunitats catalanes a l'exterior 5
Article 9. La llei, el seu respecte i les seves garanties. 5
Article 10. Protecció contra l'arbitrarietat i defensa de la bona fe 6
TÍTOL PRIMER. DRETS I LLIBERTATS 6
CAPÍTOL 1. Drets i llibertats fonamentals 6
SECCIÓ 1. Drets i llibertats individuals 6
Article 11. Dignitat i integritat humana 6
Article 12. Igualtat i no discriminació 6
Article 13. Nacionalitat 7
Article 14. Majoria d'edat 7
Article 15. Llibertat de residència i lliure circulació 7
Article 16. Protecció contra l'expulsió i l'extradició 7
Article 17. Drets i obligacions dels estrangers 8
Article 18. Dret d'asil 8
Article 19. Llibertat religiosa 9
Article 20. Llibertat personal i seguretat 9
Article 21. *Habeas corpus* 11
Article 22. Protecció de l'esfera privada 11
Article 23. Inviolabilitat de domicili i secret de les comunicacions personals 12
Article 24. Llibertat d'expressió i informació 12
Article 25. Drets a la protecció judicial 13
Article 26. Dret a constituir-se en parella 14
Article 27. Les famílies 14
Article 28. Drets dels menors 14
SECCIÓ 2. Drets i llibertats col·lectives 15
Article 29. Drets de participació ciutadana 15
Article 30. Dret de petició 16
Article 31. Dret de reunió 16
Article 32. Dret d'associació 16
Article 33. Dret de fundació 16
SECCIÓ 3. Drets socials 17
Article 34. Dret a la propietat privada 17
Article 35. Dret a un habitatge digne 17

Article 36. Dret a la sanitat pública ... 17
Article 37. Drets sobre la protecció de la salut ... 18
Article 38. Drets en matèria genètica i experimentació científica ... 18
Article 39. Protecció de la Seguretat Social ... 19
Article 40. Les pensions i altres drets de les persones grans ... 19
Article 41. Drets sobre els serveis socials ... 20
Article 42. Drets sobre la cohesió i el benestar socials . 20
Article 43. Drets de les persones amb discapacitat ... 21
SECCIÓ 4. Drets laborals i socioeconòmics ... 21
Article 44. Drets sobre el treball ... 21
Article 45. Dret d'associació sindical i empresarial ... 22
Article 46. Dret al conflicte col·lectiu i a la vaga ... 22
Article 47. Drets dels consumidors i usuaris ... 23
SECCIÓ 5. Drets, deures i llibertats del coneixement i culturals ... 23
Article 48. Dret a l'educació integral i de qualitat ... 23
Article 49. Llibertat d'ensenyament i de càtedra ... 24
Article 50. Ús de les llengües ... 24
Article 51. Tecnologies de la informació i comunicació ... 25
Article 52. Llibertat científica i tècnica ... 25
Article 53. Llibertat artística i literària. Drets i deures culturals ... 25
SECCIÓ 6. Drets i deures ecològics ... 25
Article 54. Dret als béns comuns naturals ... 25
Article 55. Dret al medi natural ... 26
CAPÍTOL 2. Garanties constitucionals ... 27
Article 56. Garanties dels drets i de les llibertats ... 27
Article 57. Garantia internacional dels drets i de les llibertats ... 27
Article 58. Estats d'alarma, d'excepció i de setge ... 27
TÍTOL SEGON. DEFENSA, SEGURETAT I PROTECCIÓ ... 28
Article 59. Principis generals ... 28
Article 60. Agència Nacional de Seguretat i Defensa ... 29
Article 61. Institut Internacional de Pau i Treva de Catalunya ... 29
TÍTOL TERCER. PRINCIPIS ECONÒMICS ... 29
Article 62. El sistema econòmic ... 29
Article 63. Deure de contribuir a les despeses públiques . 30
Article 64. Principi d'estabilitat econòmica ... 31
Article 65. El banc central de Catalunya ... 31
TÍTOL QUART. FUNCIONS DE LA REPÚBLICA ... 31
CAPÍTOL 1. Funció executiva ... 31
SECCIÓ 1. Presidència ... 31
Article 66. El president de la República i de la Generalitat ... 31

Article 67. Els consellers de la Generalitat ... 32
Article 68. Elecció i substitució del president ... 33
Article 69. Estatut personal del president i els consellers ... 33
Article 70. Drets i obligacions envers el Parlament ... 34
Article 71. Responsabilitat política del president ... 34
SECCIÓ 2. Administració i sector públic ... 34
Article 72. Principis de funcionament del sector públic ... 34
Article 73. Administració de la Generalitat ... 34
Article 74. Òrgans consultius de la Presidència ... 35
Article 75. Garanties administratives ... 35
CAPÍTOL 2. Funció legislativa ... 36
SECCIÓ 1. Parlament de la República ... 36
Article 76. El Parlament ... 36
Article 77. Funcions ... 36
Article 78. Composició i règim electoral ... 36
Article 79. Drets i deures dels diputats ... 37
Article 80. Autonomia i organització del Parlament ... 37
Article 81. Funcionament del Parlament ... 38
SECCIÓ 2. Facultats legislatives del Parlament ... 39
Article 82. Iniciativa legislativa; elaboració i aprovació de les lleis ... 39
Article 83. Legislació delegada i d'urgència ... 39
Article 84. Promulgació i publicació de les lleis ... 40
Article 85. Autorització i efectes dels tractats internacionals ... 40
CAPÍTOL 3. Funció judicial ... 41
SECCIÓ 1. Disposicions generals ... 41
Article 86. La justícia ... 41
Article 87. La judicatura ... 41
Article 88. Règim d'incompatibilitats i dret d'associació judicials ... 42
Article 89. Els procediments judicials i la cooperació ... 42
Article 90. Gratuïtat de la justícia i de l'assistència jurídica ... 43
Article 91. El jurat i l'acció col·lectiva ... 43
SECCIÓ 2. Organització i funcionament ... 43
Article 92. El Consell Superior de Justícia ... 43
Article 93. La Sala de Govern ... 43
Article 94. La Sala de Control ... 44
Article 95. Càrrecs electes: estatut orgànic ... 45
Article 96. Participació legislativa i potestat reglamentària ... 45
Article 97. Protecció econòmica de les víctimes ... 45
Article 98. El Tribunal Suprem ... 46
Article 99. Sala de Garanties Constitucionals i Drets Humans ... 46

Article 100. Renovació de càrrecs constitucionals 47
Article 101. Competències constitucionals 47
Article 102. Lletrats de l'Administració de justícia 48
SECCIÓ 3. Fiscalia 48
Article 103. Organització i funcions 48
Article 104. Fiscalia Superior de la República 49
Article 105. Fiscalia de districte 49
Article 106. Règim d'incompatibilitats i dret d'associació fiscals 50
SECCIÓ 4. Responsabilitat patrimonial de la República 50
Article 107: Responsabilitat patrimonial 50
CAPÍTOL 4. Altres institucions de la República 51
SECCIÓ 1. Sindicatures 51
Article 108. Sindicatura de Greuges 51
Article 109. Sindicatura de Comptes 51
Article 110. Sindicatura d'Ecologia 52
Article 111. Sindicatura Electoral 52
Article 112. Composició i funcions de les sindicatures 53
Article 113. Junta de Síndics 54
SECCIÓ 2. Consell de Garanties Constitucionals 54
Article 114. Funcions 54
Article 115. Composició i funcionament 55
SECCIÓ 3. Òrgans reguladors 55
Article 116. Creació i funcions 55
CAPÍTOL 5. Pressupostos de la República 56
Article 117. Pressupostos Generals de la República 56
Article 118. Limitació de compensacions i dietes 56
TÍTOL CINQUÈ. ORGANITZACIÓ TERRITORIAL 57
CAPÍTOL 1. Organització territorial de la República 57
Article 119. Estructura territorial 57
Article 120. El municipi 57
Article 121. Competències i organització locals 57
Article 122. Autonomia local 58
Article 123. Alcaldia i Ple 58
Article 124. Règim especial de la Ciutat de Barcelona 59
Article 125. Pressupostos de l'Administració local 59
Article 126. Síndics locals 60
CAPÍTOL 2. Distribució territorial 60
Article 127. La comarca 60
Article 128. La vegueria 60
Article 129. Mancomunitats i altres ens supramunicipals 61
TÍTOL SISÈ. PROCESSOS ELECTORALS 61
Article 130. Principis generals electorals 61
Article 131. Eleccions ordinàries 61
Article 132. Eleccions extraordinàries 62
Article 133. Eleccions de revocació 62

Article 134. Condicions generals per ser candidat 62
Article 135. Campanya electoral 63
Article 136. Dates electorals i presa de possessió 63
TÍTOL SETÈ. PARTICIPACIÓ CIUTADANA 63
CAPÍTOL 1. Referèndum 63
Article 137. Definició 63
Article 138. Quòrum i convocatòria 64
Article 139. Referèndum d'iniciativa ciutadana de proposició 65
Article 140. Referèndum d'iniciativa ciutadana de revocació 65
Article 141. Referèndum de resolució de conflictes mutus . 65
Article 142. Requisits comuns 66
CAPÍTOL 2. Iniciativa legislativa popular 67
Article 143. Iniciativa legislativa popular 67
CAPÍTOL 3. Altres disposicions 67
Article 144. Consultes populars 67
Article 145. Dates de celebració 68
TÍTOL VUITÈ. REFORMA CONSTITUCIONAL 68
Article 146. Iniciativa 68
Article 147. Tramitació i aprovació 69
Article 148. Procés de Convenció Nacional 69
DISPOSICIONS 70
Disposicions addicionals 70
Primera 70
Segona 70
Disposicions transitòries 70
Primera 70
Segona 71
Tercera 71
Quarta 71
Cinquena 72
Disposicions derogatòries 72
Primera 72
Segona 73
Disposicions finals 73
Primera. Entrada en vigor 73

MEMBRES DE CONSTITUÏM

Agustí Carles i Garau, *Jurista*

Jordi Domingo i Garcia-Milà, *Advocat*

Josep A. Faiges Morales, *Advocat*

Elisabet Ferran i Planas, *Jurista*

Toni Fitó i Baucells, *Advocat*

Joan Fonollosa i Guardiet, *Enginyer*

Francesc Xavier Jaurena i Salas, *Jurista*

Montserrat Llobet i Abizanda, *Economista*

Sergi Miquel i Gutiérrez, *Emprenedor*

Eduard Peris i Deprez, *Cooperant internacional*

Josep Puig i Boix, *Enginyer*

Sebastià Sardiné i Torrentallé, *Jurista*

Carles Solà i Serra, *Periodista*

Santiago Vilanova i Tané, *Periodista Ecologista*

Eduard Vinyamata i Camp, *Conflictòleg*

Dues persones més, què s'han de mantenir en l'anonimat forçós.

I més de 3.400 aportacions de la ciutadania.